

**ONKO ONGELMA SUSISSA VAI SUSIPOLITIIKASSA?
RETORINEN ANALYYSI SUDEN KANNANHOIDOLLISTA
METSÄSTYSTÄ KOSKEVISTA EDUSKUNTAKESKUSTE-
LUISTA**

Alex Stepanoff
Maisterintutkielma
Yhteiskuntapolitiikka
Yhteiskuntatieteiden ja filo-
sofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Alex Stepanoff	
Työn nimi Onko ongelma susissa vai susipolitiikassa? Retorinen analyysi suden kannanhoidollista metsästästä koskevista eduskuntakeskusteluista	
Oppiaine Yhteiskuntapolitiikka	Työn tyyppi Maisterintutkielma
Aika Syksy 2023	Sivumäärä 53 (+ lähteet)
Ohjaaja Sakari Taipale ja Kari Kuloaara	
Tiivistelmä <p>Susi on eläin, joka herättää ihmisissä tunteita joko puolesta tai vastaan. Tarkoitukseni oli selvittää, millaisista argumenteista suden kannanhoidollista metsästästä ajavaa kansalaisaloitetta kannattavien ja vastustavien kansanedustajien puheenvuorot koostuivat ja millaisia Chaïm Perelmanin uusretoriikkateorian mukaisia argumentaatiotekniikoita kansanedustajat puheissaan käyttivät.</p> <p>Tutkielman aineistona ovat eduskuntakeskustelut PTK 147/2020 vp, PTK 105/2022 vp ja PTK 108/2022 vp. Kyseessä on kolme eduskuntakeskustelua, joissa aiemmin mainittua kansalaisaloitetta käsiteltiin. Tutkielmani tutkimusmetodeina toimivat sekä retorinen analyysi että teorialähtöinen sisällönanalyysi, ja analyysini pohjautui pääosin Chaïm Perelmanin uusretoriikkateoriaan.</p> <p>Tutkielman tuloksina havaittiin, että eduskuntakeskusteluissa käytettiin hyvin paljon perelmanilaisia argumentaatiotekniikoita. Niistä assosiativisia tekniikoita käytettiin merkittävästi enemmän kuin dissosiativisia tekniikoita. Keskustelussa korostuivat etenkin peräkkäisyysiteiset argumentit eli syy- ja seuraussuhteet, asioiden välillä vallitsevat todennäköisyydet, vertailut asioiden välillä sekä havainnollistukset ja ajatus- ja käyttäytymismallit.</p> <p>Tutkielma osoittaa, millaisia mielipiteitä suomalaisilla poliitikoilla susiin liittyen on ja millaista susipolitiikka vuosina 2020–2022 on ollut. Analyysin perusteella suurin osa poliitikoista pitää sutta haitallisena petoeläimenä, jonka kannanhoidollinen metsästys tulee sallia. Analyysin kohteena olleista eduskuntakeskusteluista ilmeni, että vain vihreät ja osa vasemmistoliittoa edustavista poliitikoista pitää sutta uhanalaisena eläimenä, jota ei saa metsästä. Susikiistan tarkastelun pohjalta voidaan kysyä, onko kansalaisaloitejärjestelmä ylipäättään sellainen, joka vie politiikkaa eteenpäin vai onko se pelkästään näennäinen tapa osallistaa kansalaisia ilman, että mitään konkreettisia muutoksia astuu voimaan. Kiiwas susikeskustelu eduskunnassa on merkki siitä, että sudet herättävät poliitikoissa voimakkaita tunteita puolesta ja vastaan, jonka vuoksi susipolitiikassa tunne voi mennä järjen edelle. Tutkielman perusteella on todettavissa, että sudesta on selvästi muodostunut ajan saatossa kenties poliittisin eläin Suomessa.</p>	
Asiasanat	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

KUVIOT

KUVIO 1	Suden kannanhoidollista metsästystä ajavan kansalaisaloitteen eduskuntakäsittelyn elinkaari.....	20
---------	--	----

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentaatiotekniikat suden kannanhoidollista metsästystä koskevissa eduskuntakeskusteluissa.....	28
TAULUKKO 2	Todellisuuden rakennetta määrittelevät argumentaatiotekniikat suden kannanhoidollista metsästystä koskevissa eduskuntakeskusteluissa.....	33
TAULUKKO 3	Kvasiloogiset argumentaatiotekniikat suden kannanhoidollista metsästystä koskevissa eduskuntakeskusteluissa.....	39
TAULUKKO 4	Dissosiativiset argumentaatiotekniikat suden kannanhoidollista metsästystä koskevissa eduskuntakeskusteluissa.....	43

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
2.1	Rosanvallonilaisesta valvontademokratiasta.....	4
2.2	Perelmanilainen uusretoriikka.....	5
2.1.1	Assosiatiiiviset argumentit.....	7
2.1.2	Dissosiatiiiviset argumentit.....	9
3	AIEMMAT AIHEPIIRIN TUTKIMUKSET JA KÄSITTEET	10
3.1	Kansanedustajien asema nykyään.....	10
3.2	Kansalaisaloitejärjestelmä osana Suomen eduskuntajärjestelmää.....	12
3.3	Suden kannanhoidolliset suunnitelmat	13
3.4	Aiempia suden metsästykseen liittyviä tutkimuksia.....	15
3.5	Tutkimuskohteena Suden kannanhoidollinen metsästys -kansalaisaloite	18
4	TUTKIMUSKYSYMYS, -MENETELMÄT JA AINEISTO	21
4.1	Tutkimuskysymys.....	21
4.2	Tutkimusaineisto.....	22
4.3	Tutkimusmenetelmä - Uusretorinen argumentaatioanalyysi.....	23
4.4	Sisällönanalyysi.....	23
5	ANALYYSI	26
5.1	Assosiatiiiviset argumentit	26
5.1.1	Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit	27
5.1.1.1	Peräkkäisyysiteet (kausaalisuhteet)	28
5.1.1.2	Rinnakkaisuussiteet	30
5.1.1.3	Hierarkiat	31
5.1.2	Todellisuuden rakennetta määrittelevät argumentit	32
5.1.2.1	Havainnollistamiset	33
5.1.2.2	Analogiat	35
5.1.2.3	Mallit	37
5.1.3	Kvasiloogiset argumentit	38
5.1.3.1	Vertaukset/samaistukset	39
5.1.3.2	Todennäköisyydet	40
5.1.3.3	Uhritumiseen perustuvat argumentit	41
5.2	Dissosiatiiiviset argumentit	43

6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULOSTEN POHDINTA	47
6.1	Johtopäätökset	47
6.2	Tulosten pohdinta	49
6.3	Tutkielman rajoitteet ja jatkotutkimus	52
	LÄHTEET	54

LIITTEET

1 JOHDANTO

Suomessa esiintyvä susi eli tarkemmin sanottuna harmaasusi (*Canis lupus*) on Suomen metsissä vuosikausia esiintynyt nisäkäs, joka on historiasta nykypäivään herättänyt tunteita puolesta ja vastaan. Suurpetoihin liittyvät tutkimuksetkin osoittavat, kuinka ristiriitaista ihmisten suhtautuminen susiin sekä sen suojeluun liittyvään lainsäädäntöön ja hallintoon on (Borgström 2011, 57). Sutta kohtaan kohdistuvissa mielipiteissä on karkeasti ottaen havaittavissa tietty kaksijakoisuus. Ensimmäinen ryhmä koostuu niistä toimijoista, jotka haluavat suojella sutta. Näiden tahojen argumentteina on muun muassa ollut, että susi on uhanalainen eläin, jonka vuoksi sitä ei saisi metsästä. Toinen ryhmä haluaa puolestaan sallia suden kannanhoidollisen metsästämisestä. Tämän ryhmän argumentteihin on kuulunut esimerkiksi se, että susi on vuosien saatossa muuttunut röyhkeäksi eikä tämän vuoksi enää pelkää ihmistä. Näin ollen ihmisten olisi otettava yliote susista ja vähennettävä susikantaa, jotta sudet alkaisivat taas pelkäämään ihmistä. On ylipäättään huomattavissa, että sudesta on tullut vuosien saatossa erittäin poliittinen ja kenties poliittisin eläin Suomessa.

Metsästäjäliiton (2022) mukaan Suomessa oli vuoden 2021 maaliskuussa noin 32–38 susilaumaa, mikä tekee määrällisesti noin 279–321 sutta. Luonnonvarakeskuksen mukaan Suomen susimäärä voi kuitenkin maksimissaan olla jopa noin 1200 sutta poronhoitoalueen eteläpuolella. Suotuisan suojelun viitearvo tavataan määritellä siten, että se on vähintään kaksi kertaa pienin geneettisesti elinvoiman kannan määrä. Määrällisesti tämä tarkoittaa tasan 500:aa sutta. Maa- ja metsätalousministeriön 14.12.2021 vahvistaman asetuksen mukaan suden kannanhoidollinen metsästysohjelma olisi ollut sallittua vuoden 2022 alusta lähtien. Asetuksessa todettiin, että metsästys toimii susikannan hoitosuunnitelman osana, jolla halutaan sekä turvata susikannan elinvoimaisuus että vastata susialueilla asuvien ihmisten tarpeisiin. Kannanhoidollisen metsästyksen salliminen ei kuitenkaan sujunut aivan mutkitta, sillä hallinto-oikeudet keskeyttivät välipäätöksellään 27. ja 28.1. Suomen riistakeskuksen 29.12.2021 tekemän suden kannanhoidolliseen metsästysohjelmaan liittyvän päätöksen täytäntöönpanon. (Metsästäjäliitto, 2022).

Ihmiset eivät ole suhtautuneet positiivisesti siihen, että suden kannanhoidollisen metsästyksen täytäntöönpano pysähtyi tai ylipäätään siihen, että suden kannanhoidollisen metsästyksen tulemisessa osaksi metsästyskulttuuria on kestänyt ajallisesti hyvin pitkään. Teoreettisestikin tätä voidaan tulkita siten, että poliitikkojen kiistelyä asian tiimoilta saatetaan pitää esimerkiksi turhana tai suorastaan asian ymmärtämättömyytenä. Parlamentaarinen politiikka saatetaan mieltää pelkäksi puheeksi, jolla ei voida katsoa olevan mitään tekemistä todellisuuden kanssa. (Palonen 2012, 12–13). Kun metsästyksiä ei laillisin keinoin ole sallittua, jotkut henkilöt voivat turvautua harjoittamaan salametsästystä. Esimerkiksi Yle (2023b) julkaisi uutisen, jonka mukaan pääosin yli 20 pohjoissavolaista miestä epäiltiin suurpetojen, kuten susien laittomista tapoista eli kyseessä on juridisesti törkeä metsästysrikos. Tapot ovat tapahtuneet vuosina 2020–2023. Kuulusteluissa epäillyt henkilöt totesivat, että näiden tekojen motiivina oli yleinen tyytymättömyys viranomaisten toimintaan, susien tekemät koiravaHINGOT sekä yleinen huoli koti- ja lemmikkieläimistä. (Yle 2023b). Vuonna 2021 taas paljastui, että Pohjois-Karjalan Lieksassa kirjoilla oleva mies jäi kiinni törkeästä metsästysrikoksesta metsästettyään susia myrkyillä, kuten strykniinillä, syanidilla ja koi-vusokerilla. Teot tapahtuivat vuosina 2017–2021. (Yle 2021). Pohjois-Karjalassa tilanne ei ole ollut ainoa laatuaan, sillä esimerkiksi Ilomantsissa on tapahtunut laittomia susitappoja. (Yle 2023a). Listaa voisi jatkaa pitkään, sillä nämä edellä mainitut artikkelit ovat vain esimerkkejä suden salametsästyksestä.

Susiasiaa on käsitelty sekä paikallisella-, kansalaisyhteiskunnallisella- sekä valtakunnan tasolla aina eduskunnan valiokunnissa saakka. Paikallisella tasolla susiasiaan ovat ottaneet kantaa muun muassa pienet kyläyhteisöt, kuten Närpiö ja Lieksa, joissa susia on vuosien saatossa esiintynyt. Kansalaisyhteiskunnan tasolla suden kannanhoidolliseen metsästykseseen ovat taas kantaa ottaneet eri järjestöt, kuten Suomen luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi, Luonnonsuojeluliitto Tapiola ja niin edelleen. Virallisella institutionaalisella tasolla asiaan on ottanut kantaa muun muassa Suomen Maa- ja metsätalousministeriö (Mm VM/2022 vp). Kansalaisaloite.fi-palvelussa luotiin suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista ja susivahinkojen estämistä ajava kansalaisaloite, joka lähetettiin eduskuntaan 4.11.2020. Erittelen tätä aloitetta ja siihen kuuluvia seikkoja erikseen omassa kappaleessaan kappaleessa 3.5.

Susialoitteen käsittely eduskunnassa on kestänyt tavattoman pitkään, koska eduskuntakeskustelu asian tiimoilta on jatkunut aina vuoteen 2022 saakka. On jo yleisellä tasolla havaittavissa, että parlamenteissa lakimuutoksia käsitellään tavattoman pitkään useaan kertaan useissa eri kokoonpanoissa ja samalla vaaditaan, että jätetään aikaa eri käsittelyjen välille. Radikaaleimmissa tapauksissa parlamentti on kykenemättömän päätöksentekoon kiireellisissä tilanteissa. (Palonen 2012, 15). Viimeisin tieto susiasian tiimoilta vaikuttaisi olevan se, että nykyisen Orpon hallitusohjelman mukaisesti suden kannanhoidollinen metsästys oltaisiin näillä näkymin sallimassa. Maa- ja

metsätalousministeriö valmistelee kannanhoidollista metsästystä mahdollistavaa susialoitetta, mutta Suomen luonnonsuojeluliitto vastustaa näitä toimia jyrkästi vedoten suden uhanalaisuuteen (Yle 2023c). Näin ollen nähtäväksi jää, saammeko suden kannanhoidollisen metsästyksen osaksi suomalaista metsästyskulttuuria vai emme. Tässä kappaleessa mainittujen seikkojen valossa on mielenkiintoista selvittää, millaista susialoitteen käsittely on eduskunnassa ylipäätään ollut ja millaisia eri tahojen argumentit puolesta ja vastaan aloitteeseen liittyen ovat olleet.

Susipolitiikka ja erityisesti siitä käydyt julkiset keskustelut ovat kiinnostaneet minua valtavan paljon jo pidemmän aikaa. Olen ollut kiinnostunut etenkin siitä, millaisia keskusteluja kansanedustajat ovat susipolitiikkaan liittyen käyneet sekä millaisia argumentteja he ovat esittäneet susiasiansa puolesta ja vastaan. Kun suden kannanhoidollista metsästystä ajava kansalaisaloite meni eduskuntaan, tämän tutkimuksen lopullinen aihe syntyi. Tällöin aloin etsiä sopivaa teoreettista viitekehystä argumentaatioon keskittyvälle tutkimukselle. Päädyinkin retoriikan teorioihin tutustutuani lopulta valitsemaan perelmanilaisen uusretoriikan, josta kerron enemmän enemmän kappaleessa 2.2.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on perehtyä suden kannanhoidollista metsästystä käsitteleviin eduskuntakeskusteluihin tarkastelemalla niitä perelmanilaisen uusretoriikan eli käytännössä argumentaation analyysin keinoin. Aineistonani toimivat suden kannanhoidollista metsästystä koskevat eduskuntakeskustelut, joita on kolme kappaletta. Olen valinnut aineistokseni nimenomaan eduskuntakeskustelut, koska aloitteen kohtalosta päätetään nimenomaan eduskunnassa eikä kyseisistä eduskuntakeskusteluista ole retorista analyysiä aiemmin tehty. Lähestyn tutkimusaiheeni nimenomaan pääosin retoriikan ja argumentaation teorioiden kautta, koska eduskuntakeskustelut liittyvät näihin teemoihin. Tutkimukseni etenee siten, että kappaleessa 2 esittelen teoreettisen viitekehykseni, joka on Perelmanin uusretoriikka. Tämän jälkeen kappaleessa 3 esittelen aiempia tutkimusaiheeni tiimoilta tehtyjä tutkimuksia ja kappaleessa 4 esittelen varsinaisen tutkimuskysymykseni, analyysi- ja tutkimusmenetelmäni sekä aineistonkeruuprosessin. Kappaleessa 5 esittelen varsinaiset tutkimustulokset ja kappaleessa 6 pohdin tulosten merkittävyyttä ja suhteutan niitä susipolitiikkaan.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Esittelen tässä luvussa ensin hyvin tiivistetysti rosanvallonilaista valvontademokratiaa, joihin kansalaisaloitteet muun muassa liittyvät, jonka jälkeen esittelen pääasiallisen teoreettisen viitekehysten eli perelmanilaisen uusretoriikan ja siihen kuuluvat argumentaatiotekniikat.

2.1 Rosanvallonilaisesta valvontademokratiasta

Kansalaisaloitteen allekirjoittamishetkellä demokratia on toiminut Suomessa hyvin (ks. AKA 2021 ja FNES 2023). Ranskalainen tutkija Pierre Rosanvallon (2008) on tutkinut Vastademokratia-teoksessaan kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa politiikkaan, ja koen tarpeelliseksi ottaa näitä ajatuksia tähän työhön mukaan. Vastademokratia eli demokratiaa täydentävä toiminta voidaan jakaa kolmeen luokkaan, jotka ovat valvonta, ilmianto ja tuomitseminen (Rosanvallon 2008). Kansalaisaloitejärjestelmän voidaan katsoa liittyvän luokista ensimmäiseen eli valvontademokratiaan.

Rosanvallonin (2008) mukaan valvontademokratian yksi muoto on kansalaisvalppaus. Se on avoimesti poliittista toimintaa ja ilmenee monin tavoin, kuten esimerkiksi yhdistysten, lehdistön ja ammattiliittojen kannanottoina, anomuksina, lakkoina ja niin edelleen. Sen rinnalla vaikuttaa myös hajanaisempi valppauden muoto, jonka ilmentymänä voidaan pitää kansalaisten esittämiä arvioita ja päättäjien tekojen kriittikkä erittäin hajanaisesti eri poliittisen elämän tasoilla. Valppaus muodostaa kansalaisille erittäin merkittävän käytännön välineen, sillä sen avulla kansalaiset voivat puuttua asioihin siellä missä ne eivät vielä muodosta varsinaista poliittisen toiminnan kohdetta. (Rosanvallon 2008, 49–50).

Rosanvallon (2008) tiivistää *Vastademokratia*-teoksessaan hyvin sen mihin kansalaisaloite liittyy. Ennen suden kannanhoidollista metsästystä ajavan kansalaisaloitteen menemistä eduskuntaan asia ei ollut politiikassa mitenkään oleellisesti esillä,

mutta kansalaisaloitteen avulla kansalaiset loivat suden kannanhoidollisesta metsästyksestä oleellisen poliittisen toiminnan ja edustuksellisen demokratian kohteen.

2.2 Perelmanilainen uusretoriikka

Eduskuntakeskusteluissa suden kannanhoidollista metsästystä ajavaan kansalaisaloitteeseen näkökulmia puolesta ja vastaan esitetään luonnollisesti väittelyssä argumentoimalla eli on järkevää painottaa tämän tutkimuksen teoria argumentaation kenttään. Palosen (2012, 20) mukaan parlamentaarinen puhe on aina debattia eli vastakkaisien näkökulmien tarkastelua puolesta ja vastaan. Parlamentaarista debattia voidaan kunnolla ymmärtää vain sellaisissa tilanteissa, missä sitä tarkastellaan vastakkaisista näkökulmista ja eri näkökulmien puolustajat debatoivat keskenään (Palonen 2012, 20–21). Retorinen analyysi on mielekäs tapa tarkastella eduskuntapuheita, koska sen avulla voidaan tutkia puheiden vakuuttavuutta ja saada syvälinen käsitys siitä, millaisia eduskuntapuheiden argumentit ovat tosiasiansa olleet. Retoriikka itsessään tarjoaa sekä tutkimusmetodin että näkökulman tutkimuskohteelle (Palonen 1997, 75).

Perelmanin uusretoriikkateoriat rakentuvat antiikin Kreikan retoriikan pohjalle, sillä Perelman käsittelee Aristoteleen tavalla logiikan ja retoriikan välillä vallitsevaa suhdetta (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 13). Retoriikassa olennaista ovat päämäärät, joiden avulla vastaanottajaan pyritään vaikuttamaan tietyllä tavalla. Retoriikkaa itseään voidaan pitää politiikan kielenä, jolla on omat sanastonsa ja historiansa. Poliitikalle olennaista on, että retoriikka on siinä aina jollain tasolla läsnä. (Palonen 1997, 2–3, 75). Perelman (2007, 11) esittää retoriikan eräänlaisena puhetapana, jota julkinen puhuja käyttää puhuessaan yleisölle, joka ei omaa kykyä seurata mutkikkaampia päättelyketjuja. Oleellista on, että puhuja käyttää teesejä vakuuttaakseen yleisönsä. Yleisön funktio on se, että se voi mahdollisesti muokata kantojaan teesien suhteen. (Palonen 1997, 80). Uudessa retoriikassa ei ole merkitystä puhutaanko koko ihmiskunnalle vai yhdelle ihmiselle tai onko kyse argumenteista, jotka esitetään yksityisessä pohdinnassa (Perelman 2007, 11). Retoriikan tutkimuskohteena toimivat teksti ja sen vaikuttamiskeinot, ja se tuo argumentaatioanalyysiin kielellisen ilmiasun, jota argumentaatioanalyysissä pelkistetään. (Kaakkuri-Knuutila 2000, 234).

Argumentaatio on luonnollisella kielellä tapahtuvaa toimintaa, jonka pääideana on hankkia tai vahvistaa yleisön hyväksyntä tai kannatusta esitetyille väitteille. Argumentaatio edellyttää aina tiettyä kohtaamista ja yhteisymmärrystä, jota yhteiskunnalliset ja poliittiset laitokset ehkäisevät tai edistävät. Tulkinallisuutta ei voida koskaan sulkea pois argumentaatiosta. Argumentaatiossa puhujan funktio on se, että hän tekee sanavalinnat ja tavoitteet puheelleen aina yleisön mukaan. (Perelman 2007, 16–18).

Perelman (2007) tarkoittaa yhteisymmärryksellä tiettyjen esisopimusten hyväksymistä¹. Mikäli argumentaation kohteena oleva yleisö ei hyväksy näitä esisopimuksia, argumentti on täysin hyödytön. Tätä voidaan soveltaa tämän tutkimuksen kontekstissa siten, että mikäli puhujalla ja yleisöllä on eri käsitys suden uhanalaisuudesta, puhuja ei teoriassa voisi vastustaa suden kannanhoidollista metsästystä vedoten suden uhanalaisuuteen, koska yleisö ei ole puhujan kanssa siitä samaa mieltä.

Perelmanin mukaan yleisö koostuu niistä toimijoista, joihin puhuja pyrkii argumenteillaan vaikuttamaan. Näiden toimijoiden joukko vaihtelee toistuvasti, sillä yleisö voi olla luonteeltaan joko universaali eli koko ihmiskunnan pätevistä ja järjestäytyneistä jäsenistä koostuva yleisö tai sitten tietyistä erityisjoukoista koostuva yleisö. (Perelman 2007, 20–21). Universaali yleisö on sellainen, johon pystytään vaikuttamaan yleispätevien perustelujen keinoin. Erityisyleisö voi koostua tietyn ryhmän kuten tietyn näkökulman edustajista, joiden oletetaan hyväksyvän tietyt argumentit ja auktoriteetit. Erityisyleisö voi myös ääritapauksessa koostua yhdestä henkilöstä. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 22–26, 31). Edellä mainittua voidaan soveltaa susikeskusteluun siten, että erityisyleisö voi koostua esimerkiksi tietyn maan, maakunnan tai kunnan jäsenistä tai jäsenestä.

Yleisön määrittäminen ei edellä mainittuun kappaleeseen vedoten aina ole helppoa ja Perelmanille olennaista vaikuttaisikin olevan se, että yleisö määritellään aina kontekstisidonnaisesti. Perelman (2007, 20) esimerkiksi pohtii, koostuuko poliitikon parlamentissa pitämän puheen yleisö kaikista kuulijoista, silloin kun puhe radioidaan. On helposti nähtävissä, että yleisönä ei mitenkään voida pitää kaikkia niitä, jotka voivat käytännössä kuunnella tai lukea puhuvaa poliitikkoa. On myös mahdollista, että puhuja jättää tarkoituksenmukaisesti osan yleisöstä huomiotta, kuten vaikkapa opposition edustajat poliittisessa keskustelussa, jonka tavoitteena on parlamenttien rivien lujittaminen. (Perelman 2007, 20). Tärkeys jaosta universaali- ja erityisyleisöihin korostuu siinä, että sen avulla pystytään Perelmanin mukaan erottamaan järkeen ja tunteisiin vetoavat argumentit. Erityisyleisölle suunnatuissa esityksissä tähdätään suostutteluun, kun taas universaaliyleisöön vedottaessa tähdätään vakuuttamiseen. (Perelman 2007, 24–25).

Argumentoinnissa myös arvot korostuvat hyvin olennaisesti. Niillä on universaali hyväksyntä vain silloin, kun niitä ei määritellä. Heti, kun niitä yritetään täsmen- tää soveltamalla niitä johonkin tiettyyn tilanteeseen tai konkreettiseen toimintaan, seurauksena ilmenee erimielisyyttä sekä erityisryhmien vastakkainasettelua. Arvot voidaan jakaa sekä abstrakteihin että konkreettisiin arvoihin. Abstrakteja arvoja ovat muun muassa hyvyys ja oikeus, kun taas konkreettisia esimerkiksi isänmaa ja kirkko. Argumentaatio tarvitsee aina sekä abstrakteja että konkreettisia arvoja. Konkreettinen

¹ Perelman puhuu *Retoriikan valtakunta* -teoksessa esisopimuksista, mutta tämä termi voidaan yksinkertaistaa esimerkiksi lähtökohdaksi.

arvo liittyy aina johonkin spesifiin esineeseen, olioön, ryhmään tai laitokseen ainutkertaiseksi määriteltynä. Jotkut käyttäytymistavat ja hyveet, kuten esimerkiksi lojailisuus, uskollisuus, yhteisvastuu sekä kunniallisuus kyetään määrittelemään ja käsittämään pelkästään suhteessa konkreettisiin arvoihin. Konkreettisiin arvoihin perustuva päättely vaikuttaisi olevan ominaista konservatiivisille yhteisöille, kun taas abstraktit arvot toimivat paremmin yhteiskuntaa koskevan kritiikin lähtökohtina ja perustan tarjoajina muutosvaatimuksille ja kumouksellisuudelle. Abstraktit arvot liittyvätkin usein yhteiskunnalliseen kritiikkiin, muutosvaatimukseen ja kumouksellisuuteen. (Perelman 2007, 34–36). Arvoihin perustuvissa päätelmissä on olennaista, että ne kykenevät saavuttamaan yleisön hyväksynnän pelkästään yleisessä muodossa. Arvopäätelmien konkreettisen sisällön ilmaiseminen vaatii aina perusteluja, jotka ainoastaan erityisyleisö kykenee hyväksymään. Julkishallinnon ohjelmallisen puheen tyyli muodostuu myös tästä. (Summa 1996, 70). Tätä voidaan soveltaa kansanedustajien perusteluissa suden kannanhoidolliseen metsästyksen liittyen. Esimerkiksi metsästäjät voivat muodostaa tietyn erityisryhmän, kun taas luonnonsuojelijat toisen ryhmän, joilla on täysin eri arvot ja joihin kyetään vaikuttamaan eri tavalla.

Perelmanin uusretoriikassa argumentaatiota voidaan analysoida kolmen eri näkökulman avulla ja Perelman jakaakin argumentaation tekniikat kahteen eri pääluokkaan, jotka ovat assosiatiiiviset ja dissosiatiiiviset tekniikat (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 190). Tutkimusmenetelmäni perustuu siihen, että jaottelen aineistostani esiintyviä argumentteja assosiatiiivisiin ja dissosiatiiivisiin argumenttiluokkiin eli toisin sanoen kategorisoin nämä argumentit Perelmanin (1971, 2007) muodostamien koodien mukaisesti. Mainittakoon, että perelmanilaisessa retoriikassa olennaista on nimenomaan se, että retoriikka mielletään hyvin pitkälti argumentaationa ja sen eri tekniikoina.

2.2.1 Assosiatiiiviset argumentit

Assosiatiiiviset argumentit ovat jo etymologiansa mukaisesti ”assosiatiiivisia” eli eräänlaisia yhdistäviä argumentteja, joiden päämääränä on yhdistää erilaisia asioita keskenään. Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1971, 190) jakavat assosiatiiiviset argumentit vielä kolmeen alaluokkaan, jotka he nimeävät todellisuuden rakenteeseen perustuviin argumentteihin, todellisuuden rakennetta määritteleviin argumentteihin sekä kvasilooogiin argumentteihin.

Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit (Arguments Based on the Structure of Reality) ovat argumentteja, jotka rakentuvat reaalityn tekijöiden välisten siteiden avulla, ja nämä siteet voivat olla luonteeltaan joko peräkkäisyys- tai rinnakkaisuussiteitä. Peräkkäisyysiteet ovat siteitä, jotka yhdistävät samalla tasolla olevia asioita tai ilmiöitä, kun taas rinnakkaisuussiteet yhdistävät eritasoisia tekijöitä. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit ottavat lähtökohdaksi näin ollen

reaalimaailman väliset suhteet. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 261–263, Perelman 2007, 93–119). Peräkkäisyysiteet keskittyvät esittämään asioiden välillä vallitsevia syy-seuraussuhteita eli kausaalisuhteita sekä päämäärien ja keinojen välillä vallitsevia yhteyksiä (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 263–265). Rinnakkaisuussiteiset argumentit taas voivat vedota joko henkilön luonteeseen tai symbolisiin siteisiin, kuten esimerkiksi ristiä pidetään kristinuskon symbolina (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 332). Tutkimusaiheeni kannalta mielenkiintoista on se, että kumpiinkin, sekä peräkkäisyys- että rinnakkaisuussiteisiin voidaan viitata myös niin sanottujen kaksois-hierarkkisten argumenttien avulla. Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1971, 337) esittävät, että hierarkiat voivat itsessään olla argumentaation subjekti, koska aina voidaan keskustella teemoista liittyen siihen, onko hierarkia luotu hyvin ja mihin hierarkian säännöt kuuluvat. Argumentaation yksi puoli voi olla se, että ollaan eri mieltä toisen kanssa siitä millainen hierarkian pitäisi olla. Hierarkiat voivat ilmaista elävien olentojen välillä vallitsevaa arvojärjestystä, kuten esimerkiksi ihmisen ylemmyyttä eläimiin. (Perelman & Olbrechts-Tyteca (1971, 336–338). Toisin sanoen hierarkioilla ja kaksois-hierarkioilla voidaan ilmaista ihmisen ylemmyyttä susiin, mikä taas on tämän tutkimuksen kannalta relevanttia.

Todellisuutta määrittelevät argumentit (The Relations Establishing the Structure of Reality) ovat argumentteja, jotka ovat havainnollistuksia, analogioita, malleja ja vastamalleja (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 357–371). Havainnollistaminen (illustration) tarkoittaa sitä, että pyritään kuvailemaan tiettyä jo hyväksyttyä sääntöä tai tapausta muun muassa nostamalla sen läsnäoloa ihmisten tietoisuudessa (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 357). Analogian (analogy) perustana toimii kahden asian välillä vallitseva samankaltaisuus, joskin on huomioitava, etteivät nämä asiat ole samanarvoisia. Analogian arvo voidaan mieltää eräänlaisena kaavamaisuutena eli siten millaisena asia A näyttää asia B:hen ja millaisena asia C näyttää asiaan D (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 372). Mallit (models) taas tarkoittavat sellaisia erityistapauksia, joiden vastakohtana vastamallit (anti-models) toimivat. Mallit tarkoittavat sellaisia tapauksia, jotka pyrkivät saamaan yleisön toimimaan tietyllä tavalla. Vastamallit taas ikään kuin rajaavat eräänlaisen minimin, minkä alle argumentaatiossa ei ole suotavaa mennä. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 363–364, 368).

Kvasiloogiset argumentit (Quasi-Logical arguments) ovat argumentteja, jotka muistuttavat muodollisen päättelyn eri lajeja kuten matematiikkaa ja logiikkaa. Ne ovat luonteeltaan vahvempia tai heikompia argumentteja, joita puhuja voi varmistaa muilla argumenteilla. Huomioitavaa on, että ne tavataan mieltää loogisiksi virheiksi, mutta tällaisia ne eivät kuitenkaan ole. (Perelman 2007, 62). Ne eivät ole loogisia virheitä vaan ne eroavat loogisesta päättelystä mielivaltaisella ja useat tulkinnat mahdollistavalla olemuksellaan (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 193–195). Kvasiloogisia argumentteja ovat muun muassa ristiriidat ja yhteensopimattomuudet, samaistukset,

vertaukset ja todennäköisyydet (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 193–255, Perelman 2007, 62–92). Kvasiloogiin argumentteihin kuuluu myös niin sanottu uhriutumisen, joka tarkoittaa sitä, että puhuja yrittää saada argumentillaan tietylle asialle haluamansa arvon. Uhriutumiseen perustuva argumentti voi onnistua vain siinä tapauksessa, että se mittaa kuulijoille tärkeää asiaa. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 248–249).

2.2.2 Dissosiatiiiviset argumentit

Dissosiatiiiviset argumentit ovat argumentteja, jotka luonteeltaan pyrkivät erottamaan yhteenkuuluvia asioita toisistaan. Kun puhutaan teoriassa dissosiatiiivisuudesta, puhutaan tekniikoista, jotka erottavat tai hajottavat elementtejä, joiden oletetaan muodostavan joko kokonaisen tai yhtenäisen ryhmän jossain ajattelumme järjestelmässä. Koska dissosiatiiiviset argumentit ovat luonteeltaan erottavia, ne toimivat vastakohtana assosiatiiivisille eli yhdistäville argumenteille. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 190–192). Dissosiatiiiviset argumentit erottavatkin tarkalleen ottaen yhteenkuuluvia reaali maailman osatekijöitä toisistaan. Nämä ovat keskeisiä kaikessa filosofisessa ajattelussa ja niiden tuloksena syntyviä vastapareja voidaankin kutsua filosofiksi eli erotukseksi varsinaisista vastakohtapareista. (Perelman 2007, 61).

Dissosiatiiiviset argumentit perustuvat käsitepareihin, jotka tavataan nimetä ilmiö-todellisuus-käsitepareiksi tai termi 1 - termi 2-käsitepareiksi. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 411–412, 416). Puhujalla on oleellinen rooli tässä kaikessa. Puhujan tehtävä on tarkalleen ottaen argumentoida termin 1 virheellisyyden puolesta siten, että hän samalla vahvistaa termin 2 totuudenmukaisuutta. Toisin sanoen puhuja vahvistaa termiä 2 ja osoittaa argumenttiansa avulla, että se edustaa täysin eri asiaa kuin termi 1. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 415–417). Tätä on helppoa soveltaa sutta koskevissa eduskuntakeskusteluissa, sillä esimerkiksi joku kansanedustaja voi argumentoida suden olevan uhanalainen eläin, jonka vuoksi on virheellistä väittää, että susi olisi vaarallinen eläin ja päinvastoin. Toisin sanoen termi 1 muodostaisi ”suden vaarallisuuden” ja termi 2 ”suden uhanalaisuuden” eli puhuja voisi vahvistaa termin 2 totuudenmukaisuutta osoittamalla termin 1 virheelliseksi.

3 AIEMMAT AIHEPIIRIN TUTKIMUKSET JA KÄSITTEET

Esittelen tässä luvussa aiempia susiin liittyviä tutkimuksia sekä tämän tutkimuksen olennaisia käsitteitä. Esittelen alussa eduskuntajärjestelmän kehityksen lyhyesti, jonka jälkeen siirryn kertomaan, kuinka kansalaisaloitejärjestelmästä tuli osa eduskunnan päätöksentekojärjestelmää. Tämän jälkeen esittelen ministeriötasolla tehtyjä suden kannanhoidollisia suunnitelmia, jonka jälkeen esittelen aiempia sudesta tehtyjä tutkimuksia. Lopuksi esittelen suden kannanhoidollista metsästystä ajavan kansalaisaloitteen sisällön.

3.1 Kansanedustajien asema nykyään

Eduskunnassa on 200 kansanedustajaa ja heidät valitaan vaaleilla kerran neljässä vuodessa. Eduskunnassa kansanedustajat kuuluvat eduskuntaryhmiin. Suomessa on 13 vaalipiiriä ja edustajat valitaan näiden vaalipiirien muodostaman maakuntajaon mukaisesti. Vaalipiirien yksi tehtävä on varmistaa, että kaikkia alueita edustetaan eduskunnassa tasa-arvoisesti. Toisin sanoen halutaan varmistaa, että harvaan asutut alueet saavat äänensä kuuluviin samalla tavalla kuin tiheään asutut alueet. Kustakin vaalipiiristä valitaan sen mukainen määrä kansanedustajia, jota siellä asuvien kansalaisten lukumäärä suhteutettuna jokaisen Suomessa asuvien kansalaisten lukumäärään kuusi kuukautta vaaleja ennen osoittaa. Ahvenanmaan vaalipiiri poikkeaa muista vaalipiireistä siten, että sieltä valitaan ainoastaan yksi kansanedustaja. (Eduskunta, 2021).

Kansanedustaja omaa useita tehtäviä, joita hänen tulee hoitaa. Ensinnäkin kansanedustaja on lainsäätävä, oman alueensa edusmies sekä kansallinen toimija. Kansanedustajan tehtävä on myös edustaa vaalipiiriään, puoluettaan ja hänen oletetaan ole-

van hyvin perillä oman alueensa asioista. Kansanedustaja voi tehdä työtään täysistunnoissa, jotka muodostavat merkittävän osan hänen työstään. Täysistunnot toimivat keskustelun pääasiallisena paikkana lainsäädännössä ja keskustelussa. Käytännössä tämä tapahtuu siten, että kansanedustaja pitää puheenvuoron istujasalin puhujakorkeelta, mikäli näin haluaa. Puheen aika ei ole rajaton vaan kansanedustaja saa pitää korkeintaan kahden minuutin puheen.

Toinen kansanedustajan tärkeä tehtävä on valiokuntatyö. Valiokunnissa kansanedustajat valmistelevat päätöksiä, jotka niiden ilmi tullessa lähetetään valiokuntaan täysistunnossa käydyin lähetekeskustelun jälkeen. Valiokuntia on useita ja ne vaihtelevat aiheittain, esimerkiksi veroasiat käsitellään valtiovarainvaliokunnassa. Valiokunnissa mahdollistetaan se, että kansanedustajat omaavat mahdollisuuden asiantuntijoiden kuulemiseen, jotka voivat esimerkiksi kertoa lain säätämisen vaikutuksista. Nämä asiantuntijat voivat tulla esimerkiksi eri kansalais- ja etujärjestöistä, yliopistoista ja he voivat myös olla ministeriöiden ja virastojen viranhaltijoita. Kysymysten esittäminen mahdollistaa, että kansanedustajat voivat perehtyä lain sisältöön yksityiskohtaisemmin sekä tarkentamaan spesifimmin lakipykälien sisältöjä. (Eduskunta, 2021). Valiokuntiin liittyen todettakoon, että susiasiaa eduskunnassa on käsitelty Maa- ja metsätalousvaliokunnan istunnoissa, joissa on kuultu muun muassa eri järjestötoimijoita susiasian tiimoilta.

Yksityinen kansanedustaja voi pistää periaatteessa minkä tahansa asian vireille laki-, talarvarvio tai toimenpidealoitteella. Kansanedustaja omaa mahdollisuuden suullisten ja kirjallisten kysymysten esittämiseen valtioneuvostolle sekä yhdessä kansanedustajakollegojen kanssa välikysymysten esittämiseen hallitukselle. Lakialoite voi koskea uuden lain säätämistä tai voimassa olevan lain muuttamista tai kumoamista. Kyselytunnilla kansanedustajien on mahdollista arvostella julkisesti ministerien tekemää politiikkaa sekä he voivat kysyä ministereiltä hallituksen tekemästä politiikasta. Kansanedustajalla on myös mahdollisuus kirjallisen kysymyksen esittämiseen ministerille, jonka toimialaan kysymyksen aihe liittyy. Valiokunnat puolestaan voivat perehtyä omaa alaansa koskevaan muiden maiden lainsäädäntöön. Kansainvälisille järjestöille on ominaista, että he lähettävät kansanedustajia tarkkailemaan muiden maiden vaaleja. Kansanedustajien työ on nykyisin hyvin teknologiapainotteista, jossa muun muassa sähköpostitse käyty kirjeenvaihto on olennaista. (Eduskunta, 2021).

3.2 Kansalaisaloitejärjestelmä osana Suomen eduskuntajärjestelmää

Kansalaisaloitejärjestelmän juurena voidaan pitää hallituksen esitystä HE 46/2011, jossa varsinainen kansalaisaloitelaki ehdotettiin säädettäväksi (HE 46/2011). Varsinainen kansalaisaloite sai alkunsa vuoden 2012 maaliskuussa voimaan astuneessa perustuslain 53 §:n 3 momentin muutoksessa. Tällöin neuvoa antavan kansanäänestyksen rinnalle tuli toinen kansalaisten suoran osallistumisen valtiollisella tasolla mahdollistava instituutio eli varsinainen kansalaisaloite. Kansalaisaloitetta on pidetty eräänlaisena kompromissiratkaisuna sekä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä vaatimusten että parlamentaarisen suvereniteetin periaatteiden välillä. Parhaimmillaan kansalaisaloitteen katsotaan parantavan yhteiskunnallisen keskustelun laatua ja lähentävän kansalaisia edustukselliseen päätöksentekoon. Kansalaisaloitteen funktiona voidaan pitää sitä, että tietty määrä kansalaisia voi tuoda tietyn asian poliittiselle agendalle ja edustuksellisen demokratian piiriin päätettäväksi. (OM 2017, 11).

Kansalaisaloitelaki esittää, että varsinaisen aloitteen vireille panijana voi toimia joko yksi tai useampi äänioikeutettu Suomen kansalaisuuden omaava luonnollinen henkilö. Kansalaisaloitteen sisältönä voi olla lakiehdotus, ehdotus lakivalmisteluun ryhtymisestä tai ehdotus olevassa olevan lain muuttamisesta tai kumoamisesta. Aloitteen on aina kohdistuttava yhteen tiettyyn asiakokonaisuuteen ja sen on sisällettävä argumentit aloitteen ehdotukselle. Kansalaisaloitetta koskevat kannatusilmoitukset, jotka ilmenevät konkreettisesti ihmisten allekirjoituksina, tulee kerätä kuuden kauden kuluessa paperilla, sähköisessä palvelussa tai verkossa. Suomalaista kansalaisaloitemallia tavataan kutsua sisällölliseksi kansalaisaloitteeksi, jossa aloitteen pääasiallinen asia viedään parlamentin käsittelyyn sekä päätettäväksi eikä kansalaisaloitemenettelyyn kytkeydy kansanäänestyksen järjestämistä aloitteen asian tiimoilta. (OM 2017, 6, Eduskunta 2023).

Aloitteen allekirjoituksen keräysten päätyttyä aloitteen varsinainen edustaja toimittaa kannatusilmoitukset Väestörekisterikeskuksen haltuun, joka tämän jälkeen tarkastaa kannatusilmoitusten oikeudellisuuden ja kelpoisuuden sekä niiden hyväksytyn määrän. Väestörekisterikeskuksen vahvistettua kannatusilmoituksia olevan ainoakin 50 000, kansalaisaloite on mahdollista toimittaa eduskunnan käsittelyyn. (HE 251/2018 vp).

Eduskunnalla on aina velvollisuus ottaa kansalaisaloite käsiteltäväksi mutta aloitteen hyväksyminen itsessään mahdollisine muutoksineen jää aina eduskunnan harkinnan varaan. Kansalaisaloite, joka sisältää lakiehdotuksen, käsitellään aina lakiehdotuksen käsittelystä säädettyssä järjestyksessä. Lainvalmisteluun liittyvä ehdotus käsitellään niin sanotun ainoan käsittelyn asiana. Perustuslain 49 §:n mukaan kansalaisaloite raukeaa, mikäli sitä ei ole käsitelty vaalikauden loppuun mennessä. (HE 251/2018 vp, perustuslaki 49 §).

3.3 Suden kannanhoidolliset suunnitelmat

Suden kannanhoidolliseen metsästykseseen liittyviä seikkoja on selvitetty ministeriötasolla useiden vuosien ajan. Maa- ja metsätalousministeriö on vastannut näiden asioiden tutkimuksesta, sillä susikannan hoidon vastuu ja -säilyttämisen vastuu Suomessa kuuluu Maa- ja metsätalousministeriölle. Maakuntatasolla riistaeläinkantojen hoidosta vastaavat riistanhoitopiirit itsessään.

Maa- ja metsätalousministeriö (2005) teki ensimmäisen susikannan hoitosuunnitelmansa. Tällöin todettiin, että Suomen susikannan hoitamiseen liittyvät haasteet nousivat esiin, kun susikanta kasvoi ja sudet levittäytyivät uusille alueille. Tällöin myös havaittiin, että Suomen susikanta muistutti 1800-luvun Suomen suurta susikantaa. Raportin mukaan susikannan hoitaminen herätti ristiriitaista tavoitteenasettelua kansallisen ja kansainvälisen tason toimijoissa. Susikannan hoitoon liittyi voimakasta ristiriitaista tavoitteenasettelua niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Susikannan hoitosuunnitelman luomisessa osallistettiin paljon eri tahoja paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Edellä mainitun hoitosuunnitelman perustana oli kaksijakoisuus. Ensimmäinen osa oli tausta Maa- ja metsätalousministeriön harjoittamalle susipolitiikalle. Tässä osassa kuvattiin suteen liittyvää biologiaa, Suomen susikannan sen hetkistä tilaa ajantasaisen tutkimustiedon avulla sekä verrattiin Suomen susitilannetta kansainväliseen tutkimusdataan tietyiltä osin. Suomen susikannan tavoitteena oli suotuisan suojelun tavoite, joka oli tarkoitus toteuttaa erilaisilla toimenpiteillä. Toimenpiteet liittyivät muun muassa susikannan alueelliseen hoitamiseen, vahinkojen estämiseen, niiden korvaamiseen ja kustannuksiin, suden suojelusta poikkeamiseen, susikannan seurantaan, -tutkimukseen ja -kehittämiseen ja niin edelleen (ks. tarkemmin MMM 2005). Jokaiselle toteutettavalle toimenpiteelle oli yhteistä se, että niiden toteuttamisessa pyrittiin huomioimaan taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset näkökulmat kuin myös paikalliset ja alueelliset erityispiirteet. Jo tällöin todettiin, että suunnitelmaa aletaan kehittämään tulevaisuudessa. (MMM 2005).

Susikannan hoitotutkimus ei suinkaan jäänyt vuoteen 2005 vaan vuoden 2013 suurpetokannan kehittämisarviointi innoitti Maa- ja metsätalousministeriötä päivittämään susikannan hoitosuunnitelmaa, jonka tuloksena lopulta syntyi vuoden 2015 susikannan hoitosuunnitelma. Tässä suunnitelmassa susikannan hoidon tavoitteeksi esitettiin seitsemän tavoitetta (MMM 2015). Ensimmäinen tavoite liittyi siihen, että saavutetaan ja säilytetään susikanta suotuisalla suojelutasolla. Tämä tavoite pohjautui hyvin vahvasti EU:n luontodirektiivin vaatimukseen uhanalaisten lajien suojelusta. Toinen tavoite oli perustaa susikannan seuranta suurpetoyhdyshenkilöverkoston toimintaan. Kolmas tavoite oli luoda keinoja suden ja ihmisen rinnakkaiselon parantamiseksi. Neljäs oli rakentaa luottamusta toimijoiden välille ja viides taas liittyi siihen, että pyrittiin reagoimaan suden tuomiin haittoihin niin pian kuin mahdollista ja sekä

ennaltaehkäisemään suden aiheuttamia vahinkoja. Kuudes tavoite oli puuttua tehokkaasti susiin kohdistuviin laittomiin tappoihin ja seitsemäs eli viimeinen tavoite oli vahvistaa suden merkitystä arvokkaana luonnonvarana. (MMM 2015).

Vuonna 2019 julkaistiin kolmas susikannan hoitosuunnitelma, joka toimi päivitettyinä versiona vuoden 2015 susikannan hoitosuunnitelmalle. Maa- ja metsätalousministeriö (2019) esitti, että kolmannessa susikannan hoitosuunnitelmassa otettiin huomioon tuoreimmat kanta-arviota koskevat tiedot ja tuoreimmat tutkimukset koskien suden laitonta tappamista. Hoitosuunnitelma kuvasi muutostekijät ja toimenpiteet, susikannan hoidon erityiskysymykset sekä hoitosuunnitelman hankkeet. Hoitosuunnitelman toimenpiteet pyrkivät yhteensovittamaan susialueilla tarpeet, joita tuli susialueilla asuvilta ja toimivilta kansalaisilta. Tarpeet liittyivät myös susikannan suojelemiseen. Suunnitelmalla pyrittiin vastaamaan myös kansainvälisiin velvoitteisiin. Keskeisenä hoitosuunnitelman uutena muutostekijänä tunnistettiin susien sietämisen edistäminen ja sen kautta luomaan perusta suden hyväksyttävyydelle. Hoitosuunnitelma ei enää ollut "seitsemäntavoitteinen" kuten edeltäjänsä, vaan siinä tehtiin kah-tiajako lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteisiin. Lyhyen aikavälin tavoite oli elinvoimaisen susikannan säilyttäminen ja ylläpitäminen ja pidemmän aikavälin tavoitteena taas oli susikannan suotuisa suojelutaso. (MMM 2019).

Muuttuneiden olosuhteiden takia vuonna 2021 luotiin neljäs susikannan hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriön (2021) työryhmäraportissa tutkittiin suden kannanhoidollisen metsästyksen suunnitelmaa. Raportti oli hyvin laaja ja siinä pyrittiin ottamaan huomioon hyvin monipuoliset aspektit ja pohtimaan sitä, mitä hyötyä ja haittaa suden kannanhoidollisesta metsästyksestä voisi Suomessa olla. Argumentit pohjautuivat muun muassa biologiaan. Argumenteissa esimerkiksi esitettiin, että suurpetojen metsästys voi kasvattaa näiden petojen hyväksyntää metsästäjissä. Lisäksi tällä tavoin voitaisiin lisätä vaikutusmahdollisuuksien tunnetta suurpetoalueilla elävissä ihmisissä. Suurpetojen metsästys voi myös mahdollistaa suurpetokantojen ylläpidon niillä tiheyksillä, joissa esimerkiksi kotieläinvahingot ovat siedettävällä tasolla. Hoitosuunnitelmassa todettiin, että metsästäjät voisivat myös avustaa toistuvia vahinkoja aiheuttavien eläinten poistossa. Metsästys voisi auttaa ylläpitämään suurpetokantojen arkuutta, mikä taas voisi vähentää suurpetokantojen aiheuttamia konflikteja. Lisäksi esitetään, että suojelun onnistuminen voi olla mahdollista, jos saavutetaan sellainen kantataso, joka mahdollistaa metsästyksen aloittamisen. Suunnitelma ottaa huomioon suteen liittyvät biologiset näkökulmat esimerkiksi suotuisalla suojelutasolla sekä susien lisääntymiseen ja kuolleisuuteen liittyvillä huomioilla. Suunnitelmassa korostetaan myös, että myös mahdolliset hybridit ja alueelliset erot otetaan huomioon. (MMM 2021).

3.4 Aiempia suden metsästyksen liittyviä tutkimuksia

Susiin liittyen on laadittu aiempia tieteellisiä vertaisarvioituja tutkimuksia. Muun muassa Pertti Rannikko (2012, 2020) on tutkinut artikkeleissaan susien suojeluun ja niiden salametsästämiseen liittyviä teemoja. Rannikko (2012) esitti salametsästyksen paikallista hyväksyttävyyttä käsittelevässä tutkimuksessaan, että suden salametsästämistä pidetään pääsyyntä susipopulaation vähenemiseen. Analyysin kohteena oli se millaisina sudet esiintyvät susialueilla asuvien ihmisten arjessa ja miksi nämä ihmiset hyväksyvät suden salametsästämisen. Rannikon tutkimustuloksena tässä tutkimuksessa oli, että susien salametsästäminen on susialueilla asuvien ihmisten harjoittamaa vastarintaa, jonka takia se tavataan pitää piilossa. Suden salametsästäminen on kytköksissä ihmisten jokapäiväisiin ongelmiin, sillä sudet tappavat karjaa ja koiria sekä aiheuttavat asukkaissa turvattomuuden tunnetta. Susipolitiikan ongelman ratkaiseminen edellyttää poliitikoilta sitä, että he tosissaan miettivät susien aiheuttamia ongelmia. Ulkoiset tarkastajat eivät voi millään hallita metsästyksrajoitteiden valvomista haja-asutuissa Suomen metsissä, vaan tällainen valvominen vaatii aina apua paikallisilta ihmisiltä.

Rannikon (2020) mukaan susialueilla asuvat ihmiset ovat tukeneet susien salametsästystä, jonka takia tieto suden salametsästyksestä ei ole yleensä päätenyt viranomaisten tietoon. Kuitenkin nykyisin yhä useampi susialueilla asuva ihminen pitää salametsästystä rikollisena toimintana eikä näin ollen hyväksy sitä. Joka tapauksessa ihmisten ilmoitusalttius salametsästyksestä ei näytä lisääntyneen, koska yhteisöllisyyttä ei haluta tuhota. Tutkimuksessa ilmeni, että suden salametsästyksestä ilmoittavatkin yleensä ulkopuoliset alueella liikkujat kuten mökkiläiset, retkeilijät ja luontoharrastajat. Potentiaaliset salametsästäjät eivät näin ollen enää voi luottaa siihen, että heidän tekemisistään ei ilmoiteta viranomaisille, mikä taas on omiaan vähentämään suden salametsästystä. (Rannikko 2020).

Mykrä ym. (2017) taas tutkivat suden ja karhun kannan kehityskulkua 1800-luvun lopusta tähän päivään saakka. Ensimmäinen suden ja karhun kannan ero havaittiin vuosina 1875–1915, jolloin susien määrä romahti kymmenessä vuodessa, kun taas karhujen määrä laski tasaisesti 40 vuoden aikana. Toinen ero alkoi myöhemmin 1990-luvulla silloin, kun molempien lajien täydellinen suojelu otettiin käyttöön. Tällöin 20 vuoden aikana karhukanta nelinkertaistui, kun taas susikanta pysyi alhaisena. Tutkimuksen mukaan kantojen kehitystä voidaan selittää sekä historiallisten että nykyisten sidosryhmien asenteilla lajeja kohtaan. Jo vuosina 1881–1923 karhun sukupuuttoon liittyvää skenaariota pidettiin mahdottomana, kun taas suden sukupuuttoon jopa tavoiteltiin. 1990-luvulla tehtyjen valtakunnallisten tutkimusten mukaan asenteet eivät olleet juurikaan muuttuneet, sillä ihmiset olivat karhuja kohtaan paljon positiivisempia kuin susia kohtaan. Tutkimus osoittikin, että sutta on aina kohdeltu eräänlaisena

tuholaisena ja salametsästyksen takia sen kanta on pysynyt alhaisena. Poliittisiin muutoksiin liittyen on todettu, että säännelty metsästys on todennäköisesti sallittu liian lyhyinä ja epäsäännöllisinä aikoina sen tosiasiallisen potentiaalin testaamiseksi. Maaseudun ihmiset ja metsästäjät ovat merkittäviä villieläinten hoidon sidosryhmiä, ja nämä ryhmät omaavat myös luontaisen vallan toteuttaa ruohonjuuritason johtamisen muotoja, jotka voivat joskus ohittaa viralliset politiikkapäätökset. (Mykrä ym. 2017).

Mari Pohja-Mykrä ja Sami Kurki (2014) käsittelevät suurpetojen kehittämisarvioinnissaan kannanhoitosuunnitelmia ahmalle, sudelle, ilvekselle ja karhulle. Keskeisenä arviona oli, että suurpetopoliittisten toimien kehittämisessä tulisi aina ottaa huomioon tasavertaisina ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset tekijät sekä tavoitteenasettelussa että toiminnassa sekä tiedostaa edellä mainittujen näkökulmien välillä vallitseva riippuvuussuhde. Silloisen suurpetopoliitiikan koetinkivenä oli sosiaalisen sietokyvyn ylittyminen etenkin suden kohdalla, minkä katsottiin kaatavan ekologisen strategisen tavoitteen varaan rakennetun suunnitelmallisen kannanhoidon. Tulevaisuuden kannanhoidon onnistumisen kannalta psykologisen omistajuuden vahvistaminen suurpetoja kohtaan nähtiin erittäin tärkeänä. (Pohja-Mykrä & Kurki 2014).

Suvi Borgström (2011) analysoi väitöskirjassaan suden suojelemiseen kytköksissä olevia oikeudellisia ja yhteiskunnallisia ongelmia. Väitöskirja oli monitieteinen, sillä se tukeutui usean eri alan tieteellisiin tutkimustuloksiin sekä siinä hyödynnettiin useita eri tutkimusmetodeja kuten lainopillista tutkimusta, empiiristä tutkimusta sekä sääntelyteoreettista tutkimusta. Tutkimuksen keskeiset tavoitteet olivat voimassa olevan sääntelyn arvioiminen yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden näkökulmasta, nostaa esille tarpeita kehittää lainsäädäntöä sekä arvioida eri ohjauskeinojen käyttämistä suden suojelemisessa. Työn keskeisinä tutkimusteemoina toimivat ekosysteemipalvelut sekä yhteiskunnallinen hyväksyttävyys eri ulottuvuuksineen ja ohjauskeinoineen, joilla suojelun hyväksyttävyyttä ja vaikuttavuutta voitaisiin parantaa. Tutkimuksen johtopäätöksissä kannustettiin kehittämään ohjauskeinoja suden legitimitetin vahvistamiseksi, jotka olivat vuorovaikutteisempia, kannustavimpia ja adaptiivisempia ohjauskeinoja. (Borgström 2011).

Suden kannanhoidolliseen metsästyksen sekä muiden lajien kannanhoidolliseen metsästyksen liittyviä tutkimuksia on laadittu aiemmin muun muassa pro gradu -tutkielmissa. Esittelen niiden kautta, kuinka susialoitteeseen liittyviä teemoja on tutkittu aiemminkin ja samalla esitän, kuinka oma tutkielmani poikkeaa jo tehdyistä susialoitetta koskevista tutkimuksista. Koen myös tarpeelliseksi mainita näistä pro gradu -tutkielmista, sillä suden kannanhoidollista metsästystä on tutkittu vertaisarvioiduin tutkimuksin melko vähän, jonka vuoksi näiden gradujen tutkimustuloksista on hyvä mainita lyhyesti.

Marika Teini (2022) tutki oikeustieteiden pro gradu -tutkielmassaan lainopillisen tutkimusmenetelmän avulla edellytyksiä suden, karhun ja ilveksen metsästämiseen kannanhoidollisin poikkeusperustein. Tutkimustulokset olivat, että kannanhoidollisen metsästyksen edellytykset muodostavat moninaisen kokonaisuuden, joskin yhteisenä tekijänä poikkeuslupahankintojen osa-alueille oli luonnontieteellisen tiedon merkitys sääntöjen soveltamisessa. On elintärkeää myös pyrkiä hyödyntämään tutkittua tietoa lupaehtojen laadinnassa ja vaikutusten arvioinnissa. Poikkeuslupien päämäärät muodostavat kehikon, jonka voidaan katsoa vaikuttavan muilla lupahankinnan osa-alueilla vaadittaviin perusteluihin ja selvityksiin. (Teini 2022).

Kirsi Moilanen (2022) taas tutki sosiologian pro gradu -tutkielmassaan susirepresentaation politiikkaa käyttäen aineistonaan susia käsitteleviä lehtitekstejä paikallislehti Kuhmolaisessa. Moilasan työssä analyysimenetelmä on aineistolähtöinen sisällönanalyysi, joskin tutkimusmetodina toimii kehysanalyysi. Moilanen (2022) löysi analyysistä neljä tulkintakehystä, jotka olivat sudet luonnonrikkautena, turvattomuus, elinympäristön hallinta sekä yhteistyö. (Moilanen 2022).

Matias Sivonen (2021) tutki ympäristöpolitiikan pro gradu -tutkielmassaan susipoliittisia argumentaatiokoalitioita. Tutkimus perustui aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin ja argumentaatioteorioihin. Merkittävimmät argumentaatiokoalitiot liittyivät koalitioihin huolta, uhkaa tai vaaraa aiheuttavan suden määritelmään. Monilajisen kannanhoidon todettiin olevan haastavin kokonaisuus, koska se on monitasoinen ja sisältää useita intressejä ja toimijoita. Lausujien asemoituminen puolesta-vastaan-asetelmaan kannanhoidollisessa metsästyksessä oli tutkimuksen mukaan ennakoitavissa. (Sivonen 2021).

Heidi Kortelahti (2023) puolestaan tutki susiin liittyvissä mielipidekirjoituksissa ilmeneviä susia ja suden kannanhoidollista metsästystä koskevia asenteita ja mielipiteitä hyödyntäen retorista diskurssianalyysiä sekä argumentaatioanalyysiä. Susikeskustelu oli kärjistynyttä ja siitä oli huomattavissa tietty kaksijakoisuus eli se, että susista joko pidettiin tai niitä vihattiin. Susimyönteiset argumentit painottivat suden kuuluvaisuutta Suomen luontoon ja sitä, että susi on luonteeltaan arka ja utelias. Susikeskustelu itsessään koettiin vihapuheena ja pelkoa lietsovana. Keskeisimmät vastakkainasettelut muodostuivat kaupungin ja maaseudun sekä tieteen ja maalaisjärjen välillä. Tutkimuksessa korostui epäluottamus ja ymmärtämättömyys toisten argumentteja kohtaan kummaltakin osapuolelta, sekä ajattelu toisesta osapuolesta oli kärjistynyttä ja mustavalkoista. Kannanhoidollinen metsästys koettiin ihmisten pelastuksena tai suden tuhona. (Kortelahti 2023).

Oma tutkimukseni on aiempiin tutkimuksiin nähden erilainen, koska missään susitutkimuksessa ei käsitellä susista käytyjä eduskuntakeskusteluita. Näin ollen pystyn selvästi täydentämään tällä tavoin suden kannanhoidolliseen metsästyksen liit-

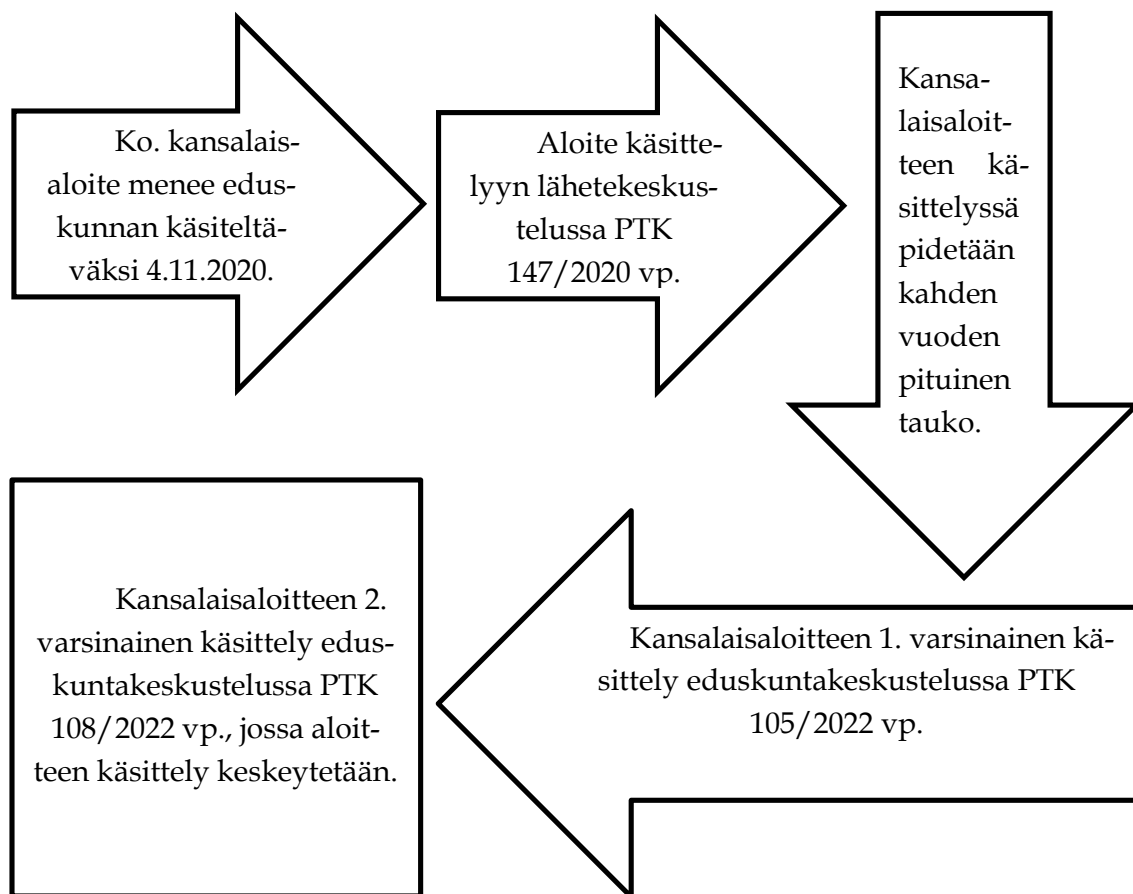
tyvää tutkimuksellista aukkokohtaa. Eduskunnassa kuitenkin päätetään meitä kaikkia koskevista asioista, jonka takia mielestäni eduskuntakeskustelujen tutkiminen susiasian tiimoilta on tärkeää.

3.5 Tutkimuskohteena Suden kannanhoidollinen metsästys -kansalaisaloite

Tämän tutkielman tutkimuskohteena on Suden kannanhoidollinen metsästys -kansalaisaloite (KAA 4/2020 vp). Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista ja susivahinkojen estämistä vaativa kansalaisaloite esittää, että eduskunta valmistelee lain, joka sallii suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamisen Suomessa. Lailta halutaan, että se mahdollistaa nykyistä luotettavamman suden kannanarvioinnin ja suden lajipuhtauden. Lisäksi lain halutaan määrittävän valtakunnallisesti yhtenäiset toimitatavat uhkaa tai vaaraa aiheuttavien susien hävittämiseen. Lakiin vaaditaan sisällytettäväksi useita eri asioita. Ensinnäkin laissa on vaadittu, että suden kannanhoidollisen metsästys olisi aloitettu jo talvella 2020–2021. Toiseksi vaadittiin, että kannanhoidollisen metsästyksen työryhmällä tulisi olla toimintakyky ja riittävät resurssit metsästyksen aloittamisen määrittämiseksi. Toimintakykyyn liittyy olennaisesti esimerkiksi DNA-tunnistustekniikka suden lajipuhtauden varmistamiseksi, joka tulisi ottaa käyttöön vuoden sisällä. Lisäksi Luonnonvarakeskuksen olisi aloitteen mukaan pitänyt pystyä aloittamaan susien pannoittaminen sekä pantojen laitteiston ja ohjelmiston kehittäminen kevättalvella 2021 siksi, että paikannustarkkuus ja paikkatiedon ajantasaisuus palvelisi eri tutkimusten lisäksi sekä metsästyskoirien että tuotantoeläinten suojelemiseen liittyviä tarpeita. Lisäksi aloitteessa painotetaan, että uhkaa ja vaaraa aiheuttaviin susiin tulee pystyä puuttumaan entistä tehokkaammin. Aloitteen päivityksessä suden kannanhoidosuunnitelmassa lisäksi esitetään, että viranomaisten toimivastuut käytänteineen eli toisin sanoen kentälle annettava susia koskeva ohjeistus on saatava mahdollisimman nopeasti yhtenäiseksi koko Suomessa. (KAA 4/2020 vp).

Kansalaisaloitteen (KAA 4/2020 vp) tärkeyttä argumentoidaan eri seikkoihin vedoten. Ensinnäkin kansalaisaloitteen tärkeyttä argumentoidaan sillä, että se turvaisi maaseudulla asumisen taaten ihmisille ja kotieläimille enemmän turvaa susilta. Kansalaisaloite turvaisi elinkeinon harjoittamista maaseudulla sekä suojeleisi Suomen uhanalaisluokittelussa korkealla olevaa metsäpeurakantaa. Toiseksi aloitteen tärkeyttä argumentoidaan sillä, että se turvaisi suomalaista metsästyskulttuuria, johon olennaisesti liittyy etäällä ohjaajastaan toimivien metsästyskoirien avulla metsästäminen. Kannanhoidollisen metsästyksen tavoitteena todetaan olevan susikannan sääntely yhteiskunnallisesti siedettävälle tasolle, metsästyskoirille ja kotieläimille aiheutu-

neiden vahinkojen vähentäminen sekä susien pitäminen ihmisarkoina, jotta ne pysyvät poissa ihmisasutuksesta. Aloitteen edellä mainittuja väitteitä argumentoidaan tutkimuksella, jonka mukaan kannanhoidollinen sudenmetsästys on tehokkain tapa hoitaa susikantaa kontrolloidusti, laillisesti ja siten, että se huomioi myös susialueella asuvat ihmiset. Suomen susikannasta tarvitaan aloitteen mukaan aiempaa parempaa tietoa kannanhoidollisen metsästyksen vaikutusten seuraamiseksi, joten lain tulisi sallia uuden DNA-tunnistusmenetelmän käyttöönotto, koska aloitteen mukaan kyseinen menetelmä on osoittautunut toimivaksi sekä Ruotsissa että Norjassa. Aloitteessa esitetään myös, että Luonnonvarakeskuksen tulisi myös omata riittävät resurssit susikannan luotettavaan arviointiin ja tarpeelliset tiedot nopean, nykyistä kattavamman DNA-analyysin tekemiseksi susien määrän osoittamiseen ja koirasusien parempaan tunnistamiseen. Aloitteessa halutaan, että koirasudet tulisi voida haitallisena vieraslajina poistaa susikannasta, mihin taas tarvittaisiin toimivat käytännön ohjeet. Aloitteessa lisäksi argumentoidaan, että Suomen susikannan arviointi tarvitsee lisää ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä ja näin ollen kanta-arviointiprosessiin tarvitaan havainnoitsijoiden ja tutkimuslaitosten lisäksi kolmas, ulkopuolinen taho todentamaan kaikkien varmistettujen susihavaintotietojen päätyminen osaksi kanta-arviota. Lopuksi todetaan, että suden kannanhoidollista metsästystä käsittelevillä virkamiehillä tulisi olla valtakunnallisesti yhteneväinen ohjeistus, koska tällä hetkellä toimintatavat susien suhteen vaihtelevat eri puolilla Suomea. (KAA 4/2020 vp). Havainnollistan alla olevalla sivulla olevassa kuviossa 1, kuinka suden kannanhoidollista metsästystä ajava kansalaisaloite on vuosien saatossa edennyt.

KUVIO 1 Suden kannanhoidollista metsästystä ajavan kansalaisaloitteen eduskuntakäsittelyn elinkaari.

4 TUTKIMUSKYSYMYKSET, -MENETELMÄT JA AINEISTO

Esittelen tässä luvussa tutkimuskysymykseni, retorisen analyysin ja sisällönanalyysin tutkimusmenetelmänä sekä sen, kuinka olen soveltanut näitä tässä tutkimuksessa. Lisäksi esittelen tutkimusaineistoni sekä sen tarkan keruuprosessin.

4.1 Tutkimuskysymys

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisia perelmanilaiselle uusretoriikalle tyypillisiä argumentaatiotekniikoita suden kannanhoidollista metsästystä ajavaa kansalaisaloitetta koskevissa kolmessa eduskuntakeskustelussa ilmenee. Tutkimus pyrkii vastaamaan seuraavaan tutkimuskysymykseen:

Millaisia perelmanilaisia argumentaatiotekniikoita kansanedustajat käyttävät puheenvuoroissaan suden kannanhoidollista metsästystä ajavaan kansalaisaloitteeseen liittyvissä eduskuntakeskusteluissa?

Tutkimuskysymykseni avulla voidaan saada hyvin kartoittava vastaus siihen, millaista suden kannanhoidollista metsästystä ajavan kansalaisaloitteen käsittely on eduskunnassa tosiasiaa ollut. Suden kannanhoidollista metsästystä ajavat argumentit ovat kaiken kaikkiaan luonteeltaan hyvin värikkäitä ja moninaisia, joten pyrin selvittämään millä tekniikoilla ja mistä näkökulmasta aihetta argumentoidaan ja ilmeneekö varsinainen kansalaisaloite eduskuntakeskusteluissa juuri lainkaan ja jos ilmenee, niin kuinka paljon. Lisäksi pyrin kysymykseni avulla pohtimaan mitä susipolitiikalle seuraa eduskuntakeskusteluista havaitusta argumentaatiosta. Tutkimusaineistoa analysoidaan sekä perelmanilaisen uusretorisen argumentaatioanalyysin, että teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin.

4.2 Tutkimusaineisto

Aineistoni koostuu kolmesta eduskuntakeskustelusta, jotka liittyvät suden kannanhoidollista metsästystä ajavan kansalaisaloitteen käsittelyyn eduskunnassa. Eduskuntakeskustelut ovat nimeltään lähetekeskustelu PTK 147/2020 vp, josta asian käsittely alkoi vuonna 2020, täysistunnon pöytäkirja PTK 105/2022 vp, joka oli asian ensimmäinen varsinainen käsittely ja PTK 108/2022 vp, jossa asian käsittely keskeytyi. Aivan alussa tutkin eduskunnan sivuilta, miten suden kannanhoidollista metsästystä ajavaa kansalaisaloitetta oli siellä käsitelty ja huomasin, että asian pääasiallinen käsittely tapahtui edellä mainituissa eduskuntakeskusteluissa. Näin ollen juuri nämä eduskuntakeskustelut valikoituivat aineistoni lähteeksi. Aloitin datan keruuni siten, että kopioin nämä kolme pöytäkirjaa eduskunnan sivuilta sellaisenaan erilliseen Word-tiedostoon. Raakaa dataa tässä vaiheessa oli yhteensä noin 107 sivua Wordin oletusmarginaaleilla. Tämän jälkeen analysoin näissä keskusteluissa esiintyvää retoriikkaa ja koodasin itselleni erilaisilla väreillä erilaisia argumentteja eli toisin sanoen teemotelin eduskuntakeskusteluista löytynyttä retoriikkaa Perelmanin uusretoriikkateorian valossa. Lopullisen analyysin jälkeen löysin eduskuntakeskusteluista Perelmanin mainitsemia argumentaatiotekniikoita, jotka olen analyysiin eritellyt. Suurin osa eduskuntakeskusteluista oli sellaista, että se ei ollut tämän tutkimuksen kannalta relevanttia, joten tämän jälkeen aloin karkeasti suodattaa turhaa dataa pois. Nämä epärelevantit asiat olivat muun muassa puhemiehen puheenvuoroja sekä muita kommentteja, joissa argumentointia ei esiintynyt. Lopulta minulla oli käsissäni 42 sivuinen aineisto, joka toimii tämän tutkimuksen analyysin pohjana.

Aineiston kerääminen oli tutkimuseettisistä näkökulmista ongelmallista, koska kansanedustajien puheenvuorot ovat lähtökohtaisesti julkisia. Näin ollen on myös oikeutettua viitata suoraan kansanedustajaan nimellä, sillä kansalaisilla on oikeus tietää, mitä kansanedustajat eduskunnassa puhuvat eikä aineistoa tarvitse tämän vuoksi anonymisoida tai pseudonymisoida. Olen huomionut tämän tutkimuksen tekemisessä TENKin hyviä tieteellisiä käytäntöjä eli tutkimusprosessin avointa dokumentointia, rehellisyyttä, aiempien tutkimuksien ja -tutkimustulosten huomioon ottamista sekä tutkimusaineistoni käyttämistä ainoastaan asianmukaisissa tarkoituksissa (TENK 2023, 11–14).

4.3 Tutkimusmenetelmä – Uusretorinen argumentaatioanalyysi

Esittelen tässä kappaleessa, kuinka olen perelmanilaisen uusretoriikan valossa analyysiä tehnyt. Tässä tutkimuksessa analyysini pohjautuu aineistostani eli suden kannanhoidollista metsästystä koskevista eduskuntakeskusteluista tekemiini havaintoihin, joita analysoin teoriaosiossa esittämäni perelmanilaisen uusretoriikkateorian valossa. Tutkimusmetodini valinta vaikuttaa väistämättä tutkimusprosessiin ja -tuloksiin (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 96), ja olen tiedostanut tämän tutkimusta tehdessäni. Tarkoitin tällä sitä, että teorialähtöinen lähestymistapa edellyttää sitoutumista tiettyyn teoriaan (Silvasti 2014), jonka vuoksi teoriaan kuulumattomat asiat jäävät väistämättä analyysin ulkopuolelle.

Analyysini alkoi siten, että poistin eduskuntakeskusteluista ensin puhemiehen puheenvuorot, jotka eivät luonnollisesti ole tämän tutkimuksen valossa relevantteja, koska ne eivät sisällä argumentaatiota eikä puhemies osallistu asian käsittelyyn tai siitä päättämiseen. Tämän jälkeen poistin aineistosta duplikaatit sekä samat puheet, lauserakenteet ja samankaltaisuudet, joita oli verrattain paljon, sillä tietyt kansanedustajat toistivat jokaisessa kolmessa keskustelussa samoja asioita. Poistin aineistosta myös eri välihuudot, joita eduskuntakeskusteluissa esiintyi myös, mikä taas on merkki susikeskustelun tunteellisesta luonteesta. Tämän jälkeen suoritin tarkemman lähiluvun perelmanilaisen uusretoriikan valossa ja aloin kategorisoida eri argumentteja perelmanilaisiin argumentaatiotekniikoihin. Käytännössä edellä mainitun aineiston suodattamisen jälkeen kävin jokaisen argumentin läpi yksitellen sekä pohdin perelmanilaisen uusretoriikan valossa, mitä argumenttitekniikkaa kukin argumentti edustaa. Katsoin jokaista argumenttia siten, onko se ensinnäkin luonteeltaan assosiativinen vai dissosiativinen. Mikäli argumentti kategorisoitui assosiativiseksi, katsoin, mihin assosiativisten argumenttien alaluokkaan se kuuluu eli toisin sanoen katsoin, onko argumentti todellisuuden rakenteeseen perustuva, todellisuuden rakennetta määrittelevä vai kvasilooginen. Etsin sitten argumenteista yhdistäviä tekijöitä, jotta analyysiä lukevan on helpompi ymmärtää, mistä siinä on tosiasiasa kyse. Argumentteja oli suodattamisenkin jälkeen erittäin paljon, jonka vuoksi en analyysin rajallisuuden vuoksi pysty raportoimaan niistä jokaista.

4.4 Sisällönanalyysi

Tutkimuksen analyysimenetelmä pohjautuu uusretorisen argumentaatioanalyysin lisäksi sisällönanalyysiin. Sisällönanalyysiä voidaan pitää kvalitatiivisen analyysin pe-

ruselementtinä, sillä se on hyvin luonteva tapa lähestyä tutkimusaineistoa. Sisällönanalyysimenetelmiä on kolme, jotka ovat nimeltään teoriaohjaava-, teorialähtöinen- sekä aineistolähtöinen sisällönanalyysi.

Teoriaohjaava eli abduktiivinen sisällönanalyysi on ensimmäinen sisällönanalyysimenetelmä. Se pyrkii koodaamaan aineistoa yhdistelemällä aineisto- ja teorialähtöisiä koodaustapoja. Lähtökohtana tälle tutkimusmenetelmälle on, että tutkijan tieto, kuten esimerkiksi hänen tuntemansa teoreettiset kategorisoinnit ja niiden pohjalta syntyneet ennakko-oletukset saavat ohjata koodausta vapaasti. Koodiluettelolle ominaista on, että se elää tutkimusprosessin aikana. Tämän takia myös aiemman tutkimuksen pohjalta operationalisoidut koodit eivät rajoita tutkijan mahdollisuuksia ottaa huomioon aineistossa olevaa moniäänisyyttä tai yhdistellä aiemmissa tutkimuksissa jo esille tulleita kategorisointeja. Hän voi toimia osittain teorioiden ohjaamana ja käyttää hyväkseen muiden tekemiä kategorisointeja, mutta koodaamista on mahdollista tehdä myös aineistoa ammentamalla. (Silvasti 2014).

Toinen sisällönanalyysimenetelmä on aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Aineistolähtöiselle sisällönanalyysille ominaista on, että tutkija muodostaa tutkimusaiheestaan koodeja ilman minkäänlaisia muita teoreettisia ennakko-oletuksia. Tämä analyysitapa tuottaa paljon koodeja ja koodien runsaus voi toimia tutkimustavoitteena. Tätä lähestymistapaa voidaan kutsua myös induktiiviseksi lähestymistavaksi. Induktiivisella lähestymistavalla viitataan tilanteeseen, jossa pyritään tekemään päätelmiä ja rakentamaan todellisuutta siten, että aineistossa esiintyviä asioita pyritään yhdistelemään suuremmiksi kokonaisuuksiksi eli ajattelussa edetään tietyistä spesifeistä yksityiskohdista kohti yleisempää kokonaisuutta. Aineistosta ei kuitenkaan nouse itsestään esille asioita, koodeja tai teemoja, vaan tutkijan on löydettävä ne itse. Tässä tutkimusmetodissa tutkija saattaa sivuuttaa joitakin asioita, koska hänen tulee kiinnittää huomionsa oman tutkimusongelmansa näkökulmasta olennaisiin asioihin. (Silvasti 2014).

Aineistolähtöisessä ja teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä koodaamista seuraa aina teemoittelu. Teemoilla tarkoitetaan koodia laajempia asiakokonaisuuksia, kuten puhekehyksiä tai aineistosta löytyvää yhteistä aihepiiriä. Teeman tai puhekehysten sisällä yksilön puhe tai aineistosta löytyvät merkitykset vaihtelevat. Kun koodauksessa aineisto puretaan osiinsa, teemoittelun aikana se kootaan tutkimuskysymysten johdattelemana uutta informaatiota sisältäviksi kokonaisuuksiksi eli toisin sanottuna teemoiksi. Toiset aineiston tuottajista tuottavat puheessaan enemmän yhteen teemaan liittyviä merkityksiä kuin toiset. Teemoittelulle on olennaista, että jokaisen informantin tuottamat yksilölliset merkitykset nähdään yleisemmän teeman variaatioina. Tässä vaiheessa osa koodeista pystytään toteamaan tutkimusongelman näkökulmasta tarpeettomiksi, jolloin ne voidaan jättää tutkimuksesta pois. Teemoittelu auttaa keskittä-

mään analyysiä tutkimusongelman näkökulmasta olennaisiin osiin ja aiheisiin. (Silvasti 2014). Aineistonkeruun aikana esiin voi myös nousta kokonaan ennakko-oletuksiin kuulumattomia aihepiirejä. Tutkijan on mahdollista vielä tässä vaiheessa muokata tutkimuskysymyksiään aineiston opastamaan suuntaan, jos uudet esille nousevat asiat ovat huomionarvoisia ja kiinnostavia. Tutkimusasetelmaan on mahdollista lisätä uusi kysymys, hyödytön kysymys voidaan poistaa tai kysymyksiä voidaan tarkentaa, täsmentää ja terävöittää. (Silvasti 2014).

Kolmas sisällönanalyysimenetelmä on teorialähtöinen sisällönanalyysi, jonka suorittaa tässä työssä. Teorialähtöisen sisällönanalyysin pääperiaatteena on, että tutkimuksen koodaus lähtee liikkeelle jostakin valmiista koodistosta, joka on operationalisoitu eli johdettu tietyistä jo olemassa olevasta teoriasta. Näin ollen tutkimuksen koodit on muodostettu teorian pohjalta jo ennen aineiston analyysiä, ja niitä on teorian antama rajallinen olemassa oleva määrä. Teorialähtöisen sisällönanalyysin ensimmäinen rajoite onkin nimenomaan se, että teoriaan liittymättömät asiat jäävät analyysin ulkopuolelle, koska aineistoa käsitellään ennalta valitun teorian näkökulmasta. Toisena rajoitteena voidaan pitää sitä, että teoriasta johdettu koodisto rajoittaa ilmiön tulkitsemista, koska se velvoittaa tutkijaa sitoutumaan tiettyyn teoreettiseen viitekehykseen. (Silvasti 2014). Teorialähtöinen sisällönanalyysi on luontevin analyysimenetelmä omalle tutkimukselleni retorisen analyysin rinnalle siksi, koska analyysisini pohjautuu Perelmanin uusretoriikkateorian koodeihin. Analyysiäni johtivat myös teoreettiset ennakko-oletukset, jotka juonsivat juurensa Perelmanin teoriasta. Tämän takia teorialähtöinen sisällönanalyysi on järkevä tutkimusmetodi retorisen analyysin rinnalle.

5 ANALYYSI

Suden kannanhoidollista metsästystä ajavan kansalaisaloitteen käsittely alkoi eduskunnassa lähetekeskustelulla PTK 147/2020 vp 18.11.2020. Tämän jälkeen aloitteen käsittelyssä pidettiin noin kahden vuoden tauko, jonka jälkeen aloitetta käsiteltiin uudestaan eduskunnan täysistunnossa PTK 105/2022 vp torstaina 6.10.2022. Viimeiseksi aloitetta käsiteltiin eduskunnan täysistunnossa PTK 108/2022 vp keskiviikkona 12.10.2022, jolloin aloitteen käsittely keskeytettiin. Keskusteluissa käsiteltiin muun muassa susien esiintymistä Suomen eri osissa, susikannan suuruutta Suomessa, lajinsuojelua sekä susien aiheuttamia vahinkoja metsästyskoirille ja tuotantoeläimille sekä vaaraa lapsille. Eduskuntakeskusteluista tehty analyysi osoitti, että susia koskeva poliittinen keskustelu vaikutti olleen hyvin kiivasta ja keskustelusta ilmeni useita argumentteja ja argumentaatiotekniikoita. Karkeasti ottaen suden kannanhoidollista metsästystä kannattivat pääosin perussuomalaisten, kokoomuksen, keskustan, RKP:n ja kristillisdemokraattien edustajat. Analyysiä tehdessä oli mielenkiintoista huomata, kuinka jakautunutta esimerkiksi Vasemmistoliiton edustajien kanta asian tiimoilta oli – osa Vasemmistoliiton edustajista ilmaisi kannatuksensa suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiselle, kun taas osa vastusti sitä jyrkästi. Vihreiden edustajista kaikki puheenvuoron pitäneet puolestaan vastustivat suden kannanhoidollista metsästystä ajavaa kansalaisaloitetta.

5.1 Assosiatiiviset argumentit

Kuten teoriaosiossa jo mainittiin, assosiatiivisilla argumenteilla on Perelmanin (1971, 2007) mukaan kolme alaluokkaa, jotka ovat todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit, todellisuuden rakennetta määrittelevät argumentit sekä kvasiloogiset argumentit. Olen esitellyt eduskuntakeskusteluissa esiintyviä argumentaatiotekniikoita

muutamien argumenttiesimerkkien avulla alla olevissa kappaleissa edellä mainitussa järjestyksessä.

5.1.1 Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit

Taulukossa 1 esitellään todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja, jotka muodostavat yhden assosiativisten argumenttien alaluokista. Nämä argumentit voivat koostua joko peräkkäisyys- tai rinnakkaisuussiteistä tai hierarkioista (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 261–349). Eduskuntakeskusteluista ilmeni hyvin paljon etenkin kausaalisuhteisiin perustuvia argumentteja, jotka liittyvät peräkkäisyysiteisiin argumentteihin. Rinnakkaisuussiteisiä argumentteja ilmeni analyysissä myös ja näissä argumenteissa viitattiin suden luonteeseen eri tasoilla. Kausaalisuhteisiin perustuvissa argumenteissa suomalaiseseen metsästyskulttuuriin, alkutuotannon harjoittamiseen ja lasten turvallisuuteen liittyvät teemat nousivat ensimmäisenä esiin ylitse muiden. Rinnakkaisuussiteiset argumentit viittasivat sekä suden luonteeseen petona että ihmisen luonteeseen sutta ohjaavana henkilönä. Hierarkioita muodostettiin pääosin suden ja ihmisen sekä suden ja oikeuden välillä.

Assosiatiiiviset argumentaatiotekniikat	Mistä koostuivat käytännössä	Mitkä puolueet käyttivät
Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit	<p>1) Peräkkäisyysiteisistä argumenteista (käytännössä kausaalisuussuhteet, suurimmilta osin esim. sudet eivät pelkää ihmistä > sudet syövät kotieläimiä, susia on havaittu > lapsille joudutaan järjestämään koulukyytejä, susien määrään ei puututa > koiralla metsästäminen loppuu)</p> <p>2) Rinnakkaisuussiteisistä argumenteista (viittaukset suden luonteeseen, esim. susi on luonteeltaan vaarallinen peto)²</p> <p>3) Hierarkiat (konkreettiset, kuten suden näyttäytyminen muihin eläviin olentoihin, kuten ihmisiin. ”Ihmisen etu aina ennen petoa”. Myös abstraktit hierarkiat, kuten suden näyttäytyminen oikeuskäsitkseen.)</p>	PS, KESK, KOK, RKP, VAS.

TAULUKKO 1 Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentaatiotekniikat suden kannanhoidollista metsästystä koskevissa eduskuntakeskusteluissa.

5.1.1.1 Peräkkäisyysiteet (kausalisuhteet)

Esimerkiksi perussuomalaisten Jenna Simula ja keskustan Tuomas Kettunen muodostavat argumenteissaan kausalisuhteita susien, kotieläimien ja metsästyksen välillä. Havainnollistan näitä kausalisuhteita alla olevissa esimerkeissä.

Kun viranomaisilta ei pyynnöistä huolimatta saa millään apua, se horjuttaa uskoa viranomaisiin. Suden suhteen kyse on nimenomaan tästä. Susiongelma vaikeuttaa metsästystä, tuotantoeläinten kasvatusta ja koirien kasvatusta ja jalostustyötä. Mikäli suden takia metsästystä tai metsästyskoirakokeita ei voi harrastaa, se tarkoittaa myös suomalaisten koirarotujen kadottamista. (...) Metsästyksen loppumisella voi olla kohtalokkaat seuraukset kylälle tai kunnalle. Metsästysseura on usein se yhteisöllisyyttä ja elinvoimaa kunnassa ylläpitävä side, joka yhdistää asukkaat, mökkiläiset ja kunnasta jo muualle muuttaneet. Ei sovi unohtaa sitäkään tosiasiaa, että metsästäjät ovat niitä, jotka tekevät tärkeää luonnonsuojelutyötä. Jos metsästys loppuu, loppuu myös muu riistanhoitotyö.³

(...) Tällä hetkellä susia on aivan liikaa, ja ne ovat röyhkeästi tulleet muun muassa taajama-alueille tappamaan kotieläimiä. Meillä Kuhmossa viikko, toista takaperin pihapiiristä susi vei koiran, aivan kodin rappusten edestä. Tilanne on kestämätön. (...) Nimittäin

² Perelman (1971, 2007) puhuu rinnakkaisuussiteisiin perustuvista argumenteista lähinnä (ihmis)henkilön käytökseen vedoten eikä näin ollen puhu rinnakkaisuussiteisistä argumenteista muiden elävien olentojen valossa. Perelman (2007, 102-103) kuitenkin mainitsee ihmisen vain esimerkkinä eikä näin ollen kiistä, etteikö rinnakkaisuussiteillä voitaisi viitata johonkin toiseen elävään olentoon. Näin ollen tulkitsen tämän niin, että ei ole estettä viitata rinnakkaisuussiteisillä argumenteilla suden luonteeseen. Perelman itse (em., 104) esittää henkilökuvan olevan monitulkintainen, jonka vuoksi en näe estettä sille, etteikö henkilöllä voitaisi viitata suteen.

³ Simula, PTK 147/2020 vp.

tosiaan nämä pedot liikkuvat ihmisasutusten lähistöllä vailla mitään pelkoa, ja sehän johdetaan siitä, että sudella ei tällä hetkellä ole minkäänkokoista metsästystä. Nämä pedot ovat myös tappaneet useita tuotantoeläimiä ja koiria, ja kun tässä jo ansiokkaasti edustaja Heikinen toi esille Kuhmon ja muun muassa Haapaveden, niin tuon esille myös sen, että Kalajoellahan sudet ovat tappaneet lampaista ja niin tekivät myös Kuhmossakin viime vuonna, ja nyt sain tiedon, että tällä viikolla kyseisellä alueella, missä viime vuonna näitä lampaista sudet tappoivat, on nähty pellolla 11 suden lauma, ja tämä kertoo sitä karua todellisuutta tässä hetkessä. Kalajoellahan susi tunkeutui myös navettaan ja tappoi vasikan, ja Sonkajärvellä Pohjois-Savossa sudet tappoivat sonnina maatilalla. Tämäkin kertoo sitä tilannekuvaa, että maatilojen tuotantoeläimet eivät ole edes siellä suojassakaan suojaan pedoilta.⁴

Simulan ja Kettusen puheenvuoroista on havaittavissa useita kausaalisuhteita liittyen susiin ja metsästyskulttuuriin. Simulan puheessa esiintyy useita kausaalisuhteita kuten ”ihmiset eivät saa apua susiongelmaan => syntyy epäuskoa viranomaisiin”, ”jos susiongelmaa ei ratkaista => suomalaiset koirarodut kadotetaan”, ”jos metsästys loppuu => tulee kohtalokkaita seurauksia kylälle ja kunnille” ja ”jos metsästys loppuu, loppuu myös muu riistanhoitotyö”. Kettusen argumenttien kausaalisuhteet taas vaikuttaisivat olevan ne, että ”susia on liikaa => ne tappavat kotieläimiä” ja ”kannanhoidollinen metsästys puuttuu => sudet liikkuvat asutusten lähellä pelotta”. Borgström (2011, 103) on väitöskirjassaan esittänyt, että suden suojelussa ongelmana ovat muun muassa talouden aiheuttamat vahingot porotaloudelle sekä joissain määrin myös muille tuotantoeläimille. Tämän tyyppiset kausaalisuhteiset argumentit olivat näin ollen teoriassa odotettuja.

Perelmanin (2007) mukaan seurauksista lähtevä argumentaatio voi vaikuttaa sinänsä itsestään selvältä eikä se vaadi sen kummempia perusteluja. Voimme havainnoida, ennakoita, todentaa tai olettaa seurauksia. (Perelman 2007, 95). Simulan ja Kettusen argumentit vaikuttaisi olevan luonteeltaan pragmaattisia (ks. Perelman 2007, 94-95), koska ne arvioivat susiongelmaa siitä aiheutuvien seurausten perusteella, jotka olen maininnut jo aiemmin tämän kappaleen sitaateissa. Samanlaisia kausaali-luonteisia argumentteja suden, koirien ja metsästyksen välillä tekee myös kokoomuksen Timo Heinonen, joka pohtii, onko hirvenmetsästys koiran kanssa enää mielekäästä suden tapettua useita metsästyskoiria. Lisäksi tällaisia susiin ja kotieläimiin liittyviä argumentteja tekevät myös kokoomuksen Janne Sankelo, SDP:n Raimo Piirainen, keskustan Joonas Könttä, RKP:n Mikko Ollikainen ja Anders Norrbäck sekä perussuomalaisten Petri Huru ja Rami Lehto. Kaikille näille argumenteille olikin yhteistä, että niissä esitettiin mitä sudesta seuraa suomalaiselle metsästyskulttuurille ja alkutuotannolle.

Metsästyskulttuuriin ja alkutuotantoon liittyvien teemojen lisäksi aineistosta nousi esiin toinen teema, joka yhdisti monia puheita. Tämä teema liittyi lasten- ja yleiseen turvallisuuteen. Tähän teemaan liittyvissä puheissa taloudellinen näkökulma ko-

⁴ Kettunen, PTK 147/2020 vp.

rostui hyvin näkyvästi. Tyypillinen argumentti näissä puheissa oli, että susien liikkussa vapaana seuraa turvattomuutta lapsille, josta taas tulee taloudellisia kustannuksia, kun turvattomuuden takia lapsille joudutaan järjestämään esimerkiksi koulukyytejä. Tällaisia argumentteja tekevät muun muassa RKP:n Mikko Ollikainen ja Keskustan Hanna Huttunen.

Sudet ovat käyneet piholla, ja pihakäynneistä kärsivät asukkaat. He kertovat, että he ovat peloissaan kouluun kulkevien lasten puolesta. (...) Olin ennen eduskuntaa, kuten tässä jo mainitsin, kunnanjohtajana Vöyrin kunnassa, ja keväällä 2018 yksi häirikkösusi aiheutti todella suurta turvattomuuden tunnetta kunnassamme ja varsinkin Oravaisissa. Susi liikkui ympäri kuntaa. Tämä susi repi muun muassa koiran, siis perheenjäsenen, hengiltä 300 metriä päiväkodista, 400 metriä koulusta. Myöhemmin susi liikkui myös koulun pihalla, ja silloin laitettiin myös niin sanottuja susikyytejä. Elikkä siinä oli turvattomuuden tunnetta aika paljonkin. Viimeisten viikkojen tai kuukausien aikana on myös kotikunnassani Maalahdessa havaittu susia.⁵

Minunkin 11-vuotiaan lapseni koulumatkan ensimmäinen kilometri koululinja-autolle on pientä kapeaa hiekkatietä. Tie kiemurtelee peltojen ja metsän keskellä, ja kuten kaikki tiedätte, näin syksyisin ja talvella matkat on kuljettava aamulla ja illalla pimeässä. (...) Ei tämä susien kanssa eläminen ole ilmaista kunnillekaan. Kuntapäätäjät vaativat oikeutusti täysimääräisiä korvauksia susikyytien kunnille aiheuttamiin kustannuksiin, ja kyllä väitän, että ei tämä susitilanne ole vetovoimatekijä kunnan imagollekaan, jos sudet pyörivät siellä maaseudulla ihmisten pihossa.

On huomattavissa, että edellä mainituissa puheenvuoroissa korostuu selvästi sama teema, joka on lasten turvallisuus. Sen lisäksi, että jokainen näistä argumenteista painottaa lasten turvallisuuteen liittyviä teemoja, edustaja Ollikaisen esimerkissä esiintyvät myös talouteen liittyvät teemat, jotka aiheutuvat susikustannuksista. Yhteinen kausaalisuhte edellä mainituissa argumenteissa vaikuttaisi olevan se, että "susia on havaittu => lasten turvallisuuden puolesta pelätään" ja "susia on havaittu => koulukyytejä joudutaan järjestämään (jotka aiheuttavat taloudellisia kustannuksia kunnille)". Tämän tyyppisiä lasten turvallisuuteen liittyviä kausaaliluontoisia argumentaatiotekniikoita käyttävät myös Keskustan Hannu Hoskonen, kokoomuksen Janne Sankelo ja Arto Satonen sekä RKP:n Mikko Ollikainen.

5.1.1.2 Rinnakkaisuussiteet

Rinnakkaisuussiteisissä argumenteissa yksi teema nousi selkeästi ylitse muiden. Tässä teemassa viitattiin suden luonteeseen petoeläimenä sekä toisaalta myös siihen, että ihmisen tehtävä on ohjata suden toimintaa. Etenkin perussuomalaiset ja keskustalaiset kansanedustajat esittivät tämän tyyppisiä argumentteja ja havainnollistivat näitä argumentteja alla olevissa sitaateissa.

Pihapiirissä liikkuva susi ei pelkästään aiheuta pelkoa vaan on hengenvaarallinen suureteto. Sellainen on sen luonne, ja sellainen sen kuuluukin olla. Susi on hieno eläin mutta va-

⁵ Ollikainen, PTK 147/2020 vp.

litettavasti kulkee liikaa – joskus yksin, joskus laumoinen – väärissä paikoissa. On yksiselitteistä, että ihmisen on toiminnallaan ohjattava se paitsi ihmisaraksi myös sellaisille seuduille, missä sen kuuluukin kulkea.⁶

Suurin ongelma Suomessa ei ole susikannan koko vaan susien käyttäytymisen muutos. Esimerkiksi Haapaveden kaupungin päätös ottaa käyttöön koulukuljetukset lisääntyneiden susihavaintojen vuoksi kertoo siitä, etteivät sudet enää pelkää ihmistä, kuten niiden pitäisi. Uljas susi kuuluu toki meidän metsiimme mutta ei missään nimessä ihmisten takapihoille.⁷

Kannanhoidollisen metsästyksen tärkeimpiä tavoitteita on nimenomaan suden ihmisarakuuden palauttaminen ja ylläpito. Ennen susi kavahti pelkästään ihmisen hajua. Nyt se saattaa viedä koiran ihmisen näköetäisyydeltä, raadella poneja laitumelle, tappaa lampaat ja tunkeutua jopa navettaan syömään vasikan. Mieltikää hetki omalle kohdallenne, jos joutuisitte joka päivä pelkäämään koiranne tai elinkeinonne puolesta.⁸

Perelman (2007, 103) toteaa, että kaikki mitä henkilöstä esitämme, perustuu siihen tapaan, jolla hän ilmenee, mutta hänen tekojensa kokonaisuutta yhdistää hänen yhtenäisyytensä ja pysyvyytensä ihmisyyksilönä. Kivisaaren argumentissa ihminen ilmenee edellä mainittua soveltaen sudelle eräänlaisena ohjaavana hahmona, joka toiminnallaan muovaa suden käytöstä ihmisille edulliseen suuntaan. Toisaalta Kivisaaren argumentista ilmenee myös käyttäytymismalli, koska argumentilla ohjeistetaan ihmisiä toimimaan tietyllä tavalla. Kategorisoin Kivisaaren argumentin rinnakkaisuussiteiseksi argumentiksi, koska siinä viitataan pääosin suden luonteeseen. Perelmanin (2007, 102) ajatuksia hyödyntäen suden esitetään ilmentyvän sellaisena olentona, joka ilmenee hengenvaarallisena suurpetona. On havaittavissa, että monet rinnakkaisuussiteiset argumentit viittaavat suden petomaiseen luonteeseen.

5.1.1.3 Hierarkiat

Kaikkia hierarkioita yhdisti se, että sutta pidettiin alempiarvoisena johonkin asiaan tai oloon nähden. Hierarkiat olivat erityyppisiä, sillä aineistosta nousi esiin sekä konkreettisia että abstrakteja hierarkioita. Kuvailen edellä mainittuja hierarkioita alempana tässä kappaleessa.

Yhteiskunnan on otettava ihminen ja yhteiskunnan etu huomioon aina ennen petoa. Susikeskustelu on osin tunteikasta. Ymmärrän tämän enemmän kuin hyvin, koska tuotantoeläinten, lemmikin tai metsästyskaverina toimivan rakkaan koiran menettäminen pedon raadeltavaksi herättää tunteita. Tällaisessa tilanteessa on vaikea ymmärtää suojelua, joka edesauttaa petojen leviämistä pihoille ja asutuksemme läheisyyteen.⁹

Perussuomalaisten Mauri Peltokankaan edellisen sitaatin argumenttiketjussa korostuu hierarkia, jonka mukaan yhteiskunnassa peto eli tässä kontekstissa susi on hie-

⁶ Kivisaari, PTK 147/2020 vp.

⁷ Hänninen, PTK 147/2020 vp.

⁸ Simula, PTK 147/2020 vp.

⁹ Peltokangas, PTK 147/2020 vp.

rarkkisesti pienempiarvoinen kuin ihminen. Tällaiseen hierarkiaan vedottaessa puhutaan konkreettisesta hierarkiasta, koska ihmiset ja eläimet ovat konkreettisia asioita (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 80). Toisin sanoen Peltokangas esittää perelmanilaisen ajattelun mukaisen konkreettiseen hierarkiaan vetoavan argumentin. Konkreettinen hierarkia eroaa abstraktista hierarkiasta siten, että konkreettisesti hierarkiassa asioita voidaan konkreettisesti laskea (ihminen, susi). Aineistosta nousi esiin myös abstrakteja hierarkioita, joista olen esittänyt kaksi alla olevaa esimerkkiä.

Suomessa on oikeus omaisuudensuojaan ja elinkeinon. Sutta ei pidä asettaa näiden oikeuksien edelle. On myös takapajuista huudella suden olleen täällä ensin. Se ei siitä huolimatta kuulu ihmisten pihoille, eikä sen kuulu syödä metsästyskoiria välipalaksi.¹⁰

Kuten edellisessä puheessa tuli ilmi, Suomessa on myös oikeus omaisuudensuojaan ja elinkeinon. Sutta ei pidä asettaa näiden oikeuksien edelle. Susien takia myös hirvenmetsästys hirvikoiria käyttäen on uhattuna. Jos hirvilupia jää paljon käyttämättä, on aivan selvä, että tämä heijastuu myös hirvikolarien määrissä. Hirvikannan koko vaikuttaa myös hirvituhojen määrään taimikoissa.¹¹

Näissä argumenteissa pohjalla on selvä abstraktinen hierarkia eli argumenttoijien mielestä omaisuudensuoja ja elinkeino menevät suden edelle tärkeysjärjestyksessä. Toisin sanoen hierarkkisena mallina voidaan pitää seuraavaa: "omaisuudensuoja ja oikeus" > "susi". Toisin kuin konkreettisesti hierarkiassa, abstraktissa hierarkiassa kaikkia asioita ei voi laskea (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 80). Simulan ja Koposen argumenttien kontekstissa omaisuudensuojaa ja oikeutta ei voida laskea, koska ne ovat luonteeltaan abstrakteja.

5.1.2 Todellisuuden rakennetta määrittelevät argumentit

Taulukossa 2 esittelen todellisuuden rakennetta määritteleviä argumentteja. Nämä ovat tiivistetysti sanottuna havainnollistuksia, analogioita, malleja ja vastamalleja (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971). Keskusteluista nousi esiin eniten havainnollistuksia ja malleja, mutta sieltä löytyi lisäksi analogioita sekä virheellisiä tai huonolaatuisia analogioita.

¹⁰ Simula, PTK 147/2020 vp.

¹¹ Koponen, PTK 147/2020 vp.

Assosiatiiiviset argumentointitekniikat	Mistä koostuivat käytännössä	Mitkä puolueet käyttivät
Todellisuuden rakennetta määrittelevät argumentit	1) Havainnollistukset (pääosin eri lakitulkinnat liittyen perustuslakiin ja metsästyslakiin) 2) Mallit (miten meidän tulisi toimia susiasiassa) 3) Analogiat (esim. miten Suomi vertautuu Ruotsiin) 3.1.) virheelliset/heikot analogiat (esim. suden ja metsäpeuran välillä, koska peura ei ole petoeläin)	PS, KESK, KOK, RKP, KD, VAS.

TAULUKKO 2 Todellisuuden rakennetta määrittelevät argumentaatiotekniikat suden kannanhoidollista metsästystä koskevissa eduskuntakeskusteluissa.

5.1.2.1 Havainnollistamiset

Mainittakoon kertauksena, että havainnollistamisen tarkoituksena on nostaa tietyn jo hyväksytyyn säännön läsnäoloa kuulijoiden tietoisuudessa (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 357). Aineistosta esiin tulleita havainnollistamisia yhdisti lähes kaikkia se, että ne liittyivät laki- ja direktiivitulkintoihin. Näiden lakien voidaan todeta olevan virallisesti hyväksytyjä sääntöjä yhteiskunnassa. Lait pykäliseen liittyivät esimerkiksi Suomen perustuslakiin, EU:n luontodirektiiviin ja Ruotsin metsästyslakiin.

Itse käytän perusteluna myös perustuslain 17 §:ää, joka sanatarkasti kertoo: ”Saamelaisilla alkuperäiskansana, romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää kulttuuriin.” Minä kysynkin, jos täällä salissa on valtiosääntöoppineita ja perustuslakivaliokunnan jäseniä: Voiko tulkita perustuslain 17 §:ää niin, että suomalaisilla ei ole oikeutta harjoittaa ja ylläpitää kulttuuriaan? Metsästys ja erityisesti koirilla metsästäminen on perinteinen suomalainen ikiaikainen tapa. Se kuuluu suomalaiseen kulttuuriin, ja itse tulkitsen tämän perustuslain niin, että kyllä meillä metsästäjillä ja suomalaisilla on oikeus harjoittaa kulttuuriaan. Se ei tarkoita sitä, että susikanta pitäisi jotenkin pyyhkäistä Suomen maankamaralta pois, vaan pitää olla joku järki, koska varsinkin rajan pinnassa olevissa maakunnissa – Kainuussa, Pohjois-Savossa, joka nyt ei suoraan ole aivan rajamaakunta, ja Pohjois-Karjalassa – tämä on todella iso vitsaus.¹²

(...) Tästä syystä 14.10. kuluvaan vuotta jätin toimenpideoitteen, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin todellisen susikannan laskemiseen ja käyttää Euroopan luontodirektiivin artikla 16:n mukaista mahdollisuutta susikannan harventamiseen ennalta ehkäisevänä ja tilannetta korjaavana toimenpiteenä. Toivon, että tämä ratkaisuehdotus nyt toteutuu käytännössä.¹³

(...) Tulee olemaan varmasti pitkä tämä kansalaisaloitekasittely sen vuoksi, että – minä haluan uskoa siihen – tullaan tekemään laajat ja kattavat asiantuntijakuulemiset, mutta me tarvitsemme samaan aikaan myöskin painetta joka suunnasta, ja tässä on yksi semmoinen konkreettinen lainsäädännön muutosesitys, joka on siis lakina voimassa jo Ruotsissa

¹² Eestilä, PTK 147/2020 vp.

¹³ Peltokangas, PTK 147/2020 vp.

tällä hetkellä, joka on jo toteutettavissa ja joka voitaisiin tehdä myöskin Suomessa. Toivon, että tähän voitaisiin saada myöskin tukea sitten muilta edustajilta.¹⁴

Eestilän argumentti perustuu havainnollistamiseen, koska hän pyrkii nostamaan perustuslain 17 §:ää ihmisten tietoisuudessa, mikä toimii hyväksyttynä sääntönä Suomen valtiossa. Toisaalta Eestilän argumentissa esiintyy myös eräänlainen analogia, joka tehdään kantasuomalaisten, saamelaiden, romanien ja muiden ryhmien oikeuksien välillä. Analogia perustuu siihen, että miksei ryhmä A (kantasuomalaiset) saisi ylläpitää omaa metsästyskulttuuriaan, kun ryhmä B (saamelaiset, romanit ja muut) kuitenkin saa ylläpitää omaa kulttuuriaan. Eestilän argumenttia oli vaikea kategorisoida, mutta koska analogia tehdään perustuslain 17 §:n pohjalta, itse analogia vaikuttaisi perustuvan havainnollistamiseen. Peltokangas osaltaan perustaa argumenttinsa myös havainnollistamiseen, koska hänen argumenttinsa perustuu Euroopan luontodirektiivin 16. artiklan läsnäolon nostamiseen kuulijoiden tietoisuudessa. Keskustan edustajista edustajat Kiviranta, Kalmari ja Hoskonen esittävät myös argumentit, jotka liittyvät EU:n luontodirektiivin ja Ruotsin lain tulkintoihin, kuten edellä mainituista sitaateista ilmenee. Myös vasemmistoliiton Katja Hänninen, vihreiden Jenni Pitko ja keskustan Esko Kiviranta käyttivät havainnollistavaa argumentaatiotekniikkaa. (ks. PTK 147/2020 vp & PTK 105/2022 vp). Kaikkien havainnollistamista hyödyntävien kansanedustajien tulkinnat vaikuttivat olevan luonteeltaan hyvin samanlaisia, sillä ne painottivat, kuinka kyseisiä lakipykäläitä voidaan tulkita siten, että ne mahdollistaisivat suden kannanhoidollisen metsästyksen.

Aineistosta ilmeni myös toisen tyyppinen kuin lakitulkintoihin liittyvä havainnollistaminen. Vuonna 2020 toiminut maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä ja Keskustan Hannu Hoskonen perustivat argumenttinsa hyväksyttyn sääntöön suomalaisessa yhteiskunnassa siitä, että poliisilla on vastuu turvallisuuden ylläpitämisessä.

Pidän tärkeänä, että toimintakynnys poliisilla on valtakunnallisissa suurpetoasioissa yhdenmukainen ja on selvää, milloin poliisi toimii. Viranomaisten ja meidän hallintoihmisten tehtävänä on ylläpitää kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta ja ottaa huolet vakavasti – ja tämä koskee myös susia, erityisesti niitä yksilöitä, jotka ovat luonnollisen arkuutensa menettäneet.¹⁵

Poliisilla on myös pakkokeinolain, poliisilain nojalla oikeus myöntää pihapiirissä liikkuvien susien poistamislupa välittömästi. Toki se vaatii todisteet siitä, että näin on, mutta poliisilla on se oikeus olemassa vaikka aina. Jos tilanne menee sellaiseksi, niitä lupia on sitten myös myönnetty. Elikä tämä todistaa sen, että tämä ongelma tiedetään, mutta jostain syystä meidän poliitikkojen tapana on sotkea kaikki asiat, jopa selvätkin asiat.¹⁶

¹⁴ Tynkkynen, PTK 147/2020 vp.

¹⁵ Leppä, PTK 147/2020 vp.

¹⁶ Hoskonen, PTK 105/2022 vp.

5.1.2.2 Analogiat

Aineistosta esiin tulleet analogiat tehtiin pääosin suden ja jonkin muun eläinlajin välillä. Tällaiset analogiat eivät vaikuttaneet olevan laadultaan kovin hyviä, sillä syvällisemmässä tarkastelussa niissä voidaan katsoa olleen puutteita. Alla olevassa sitaattissa on esimerkki tällaisesta huonolaatuisesta analogiasta.

Miten se voi olla, että luonnonsuojelujärjestöt, jotka vastustavat kategorisesti metsästystä, eivät pidä metsäpeurasta mitään huolta? Minulle se on aika käsittämätöntä, koska kyllähän meidän täytyisi katsoa luontoa kokonaisuutena, ja tämä suurin virhe, mikä susikeskustelussa on, on se, että tässä tuijotetaan vain sutta ja jätetään kaikki muut yhteiskunnalliset vaikutukset – ihmisten omaisuudensuoja ja turvallisuudentunne, tai se turvallisuudentunnevaje, mitä ihmiset kokevat – merkityksettömäksi. Eli kyllä minun mielestäni oikeusjärjestelmänkin pitää ottaa kokonaisuus huomioon eikä tuijottaa sutta ja katsoa vain suurennuslasilla erinäköisiä pykäliä, mitä mihinkin on kirjoitettu.¹⁷

Edellä mainitussa Eestilän argumentissa voidaan katsoa olevan eräänlainen näennäinen analogia eli kahden asian välillä oleva väitetty samankaltaisuus, joka tehdään kahden uhanalaisen lajin, metsäpeuran ja suden välillä. Tämä perustuu siihen, että jos vastapuoli olettaa suden olevan uhanalainen ja tämän takia suojelee sitä, miksei vastapuoli sitten suojele metsäpeuraa, kun sekin on uhanalainen.

Perelman (2007, 129–130) puhuu analogiasta kahden asian liittämisenä toisiinsa. Analogian ensimmäinen pari a-b muodostaa analogian teeman ja pari c-d sen perustan. Näillä pareilla ei ole täyttä yhtäläisyyttä, vaan nämä ovat kytkentöjä, joilla pyritään selventämään, jäsentämään ja arvioimaan teemaa sen nojalla, mitä perustasta on tiedossa jo ennestään. (Perelman 2007, 130). Edellä mainittua soveltaen Eestilän tapauksessa virheellinen analoginen pari "a-b" on "susi-metsäpeura" ja pari "c-d" on "suojellaan-ei suojella". Argumenttien perustana vaikuttaa olevan suden ja metsäpeuran välillä vallitseva samankaltaisuus eli vastapuolen mainitsema uhanalainen luonne sekä se, että näitä lajeja kohdellaan samankaltaisuudesta huolimatta eri tavoin. Perelman (2007, 131–132) huomauttaa, että "a ja b" eivät saa olla homogeenisia matemaattisessa suhteessa. Toisin sanoen susi ja metsäpeura eivät analogisessa kontekstissa voi olla riippuvaisia toisistaan, koska muuten kyse ei ole analogisesta argumentista. Susi ja metsäpeura eivät ole riippuvaisia toisistaan, koska metsäpeura ei tarvitse sutta mihinkään ja suden ruokavaliota koostuu muustakin kuin metsäpeurasta eli susikaan ei ole metsäpeurasta kokonaan riippuvainen. Analogiaa syvällisemmin pohiessa on todettavissa, että analogian tekeminen suden ja peuran välillä ei ole kovin järkevää, vaikka kummatkin ovat uhanalaisia lajeja. Tämä johtuu siitä, että peura ei ole petoeläin kuten susi. Koska metsäpeura ei ole petoeläin, se ei syö metsästyskoiria tai ole ylipäätään uhka, että se hyökkäisi ihmisen päälle. Tämän vuoksi analogian

¹⁷ Eestilä, PTK 147/2020 vp.

muodostaminen metsäpeuran ja suden välillä ei ole kovin järkevä argumentaatiotekniikka eli tässä tapauksessa Eestilän argumentaatio edustaa virheellistä analogiaa. RKP:n Joakim Strand puolestaan muodosti analogian suden ja koiran välillä, joka ei myöskään vaikuta kovin uskottavalta. Osoitan alla olevan Strandin argumenttisitaatin jälkeen, miksi Strandin analogia ei ole uskottava.

Tässä on jotain, mitä en itse ymmärrä, kun jotenkin ei millään tavalla kunnioiteta niitten ihmisten pelkoa, joita tämä aidosti koskee. Miksei heille suoda sitä turvallista arkea? En voi ymmärtää. Ja kun puhutaan hyväksyttävyyden lisäämisestä asutuskeskuksissa – siis eihän susi kuulu millään lailla asutuskeskuksiin. Koirien tulee olla kytkettyä taajamissa. En ymmärrä, miksi susi saisi liikkua koulupihoilla – aivan käsittämätöntä.¹⁸

Edellä mainitussa esimerkissä RKP:n edustaja Strand muodostaa selvästi analogian suden ja koiran välillä eli miten sudet "A" näyttäytyvät koiriin "B". Strandin argumentaatiota tulkitessa hän todennäköisesti mieltää sudet ja koirat samankaltaisiksi eläimiksi, joita kohdellaan eri tavoin. Analogiaksi tämä lausunto voidaan kategorisoida sillä perusteella, että koira ja susi eivät ole riippuvaisia toisistaan. Tämänkään analogian ei voida katsoa olevan kovin järkevä, sillä koira ei lähtökohtaisesti ole pe-toeläin, joka hyökkää ihmisten päälle, jonka vuoksi se ei myöskään aiheuta taloudellisia kustannuksia maanviljelijöille. Lisäksi ongelmana on pidetty myös sitä, että susi syö koiria, jonka vuoksi koira on täysin puolustuskyvytön suden edessä (ks. esim. 5.1.1.1.). Näiden seikkojen valossa ei ole järkevää muodostaa analogiaa suden ja koiran välillä.

Analogioita muodostettiin suden ja eläinlajien lisäksi eri lakien välillä ja esimerkiksi perussuomalaisen Sebastian Tynkkynen toimi puheenvuorossaan tällä tavalla. Havainnollistan tätä alla olevassa sitaatissa.

Tällä hetkellä vaaraa aiheuttanut eläin on mahdollista tappaa ilman rangaistusta ainoastaan rikoslain 4 luvun 5 §:n pakkotilasäännöksen varjolla, ja eläinten, kuten suden, aiheuttamien vaaratilanteiden varalle ei ole siis olemassa erillistä lainsäädäntöä, vaan jokaista tapausta arvioidaan pelastetun edun sekä aiheutetun haitan ja vahingon sopusuhtaisuuden näkökulmasta. Tekoa ei kuitenkaan lainsäädännön näkökulmasta pidetä sallittuna, mutta henkilöä voidaan pitää rangaistusvastuusta vapaana, mikäli kaikkien huomioitavien seikkojen jälkeen häneltä ei olisi voitu kohtuudella vaatia muunlaista toimintaa. Tähän lainsäädännön muutokseen me voisimme ottaa mallia nimenomaan Ruotsista. Ruotsin metsästysasetuksen 1989/905 28 §:ssä annetaan oikeus tappaa susi, joka on jo aiheuttanut vahinkoa tai jonka hyökkäys on ilmeinen. Vastaavalla pykälällä Suomen lainsäädännössä vaikutettaisiin myönteisesti kansalaisten turvallisuuteen ja suden ja ihmisen yhteiselo. Olen siis sitä mieltä, että näiden pihoihin tulevien susien ei tulisi nauttia loputonta suojaa, sillä luontaisempaa käytöstä sudelle olisi pysyä poissa ihmisasutuksen välittömästä läheisyydestä.¹⁹

Mainittakoon, että edellä olevassa sitaatissa esiintyy havainnollistaminen, jossa edustaja Tynkkynen perustaa argumenttinsa hyväksytyyn sääntöön eli Suomen rikoslain

¹⁸ Strand, PTK 105/2022 vp.

¹⁹ Tynkkynen, PTK 147/2020 vp.

4 luvun 5§:ään, jonka läsnäoloa hän pyrkii nostattamaan ihmisten keskuudessa. Kuitenkin itse havainnollistamisen pohjalla vaikuttaa olevan analogia eli se, miltä Suomen rikoslaki (A) näyttää Ruotsin metsästyslakiin (B). Nämä kaksi ovat perelma-tilaisessa kontekstissa samankaltaisia eli lakeja. Tynkkysen argumentissa kyse on analogiasta, koska Suomen rikoslaki ei ole riippuvainen Ruotsin metsästyslaista.

5.1.2.3 Mallit

Aineistosta esiin tuleville malleille oli ensinnäkin yhteistä se, että kansanedustajat esittävät, kuinka heidän tulisi yhdessä toimia susiasiassa. Kansanedustajia koskevat mallit voidaan kaikki kategorisoida tarkemmin käyttäytymismalleiksi, sillä ne pyrkivät saamaan kansanedustajia käyttäytymään tietyllä tavalla. Olen havainnollistanut näitä käyttäytymismalleja alla olevissa sitaateissa.

Arvoisa puhemies! Tämän kansalaisaloitteen tarkoituksena on turvata mahdollisuus asua maaseudulla, ettei kävisi niin kuin me kuulin äsken edustaja Strandilta. Meidän tulee taata lemmikkien ja ihmisten turvallisuus ja liike-elämän palvelut sekä suojella kansainvälisesti ainutlaatuista, uhanalaiseksi luokiteltua metsäpeuraa.²⁰

Meillä Kuhmossa todellisuus on sitä tänä päivänä, että lapset koulukyydityksissä kuvaavat susia, ja viime viikolla eräällä Kuhmon kyläkoulun pihamaalla kuvattiin susi. Tätäkö me haluamme? Meidän pitää olla myös maaseudun lasten puolella, että he eivät koe pelon tunnetta. Susi kuuluu sinne erämaaluontoon, ei ihmisten pihapiiriin, ei kyläkoulujen pihaille.²¹

Arvoisa puhemies! Tuossa kun edustaja Pitko otti esille tämän kysymyksen susien salametsästyksestä, niin juuri siksi, kun ollaan siinä tilanteessa, että ilmeisesti salametsästystä tapahtuu – ja mitä ilmeisemmin suuresti määrin – tähän asiaan pitää puuttua lainsäätäjän toimesta niin, että susien laillinen metsästyksessä mahdollistetaan siihen rajaan saakka, ettei tällaiselle toimenpiteelle, kuten salametsästykselle, ole tarvetta. (...) Kun oikeus otetaan omiin käsiin, niin kyllähän se sitten viime kädessä tapahtuu, mutta se ei ole kenenkään etu, että näin toimitaan, ja siksi meidän pitääkin sallia sekä haittaa aiheuttavien susien metsästäminen että kannanhoidollinen metsästäminen.²²

Näissä puheenvuoroissa voidaan katsoa esiintyvän kansanedustajia ohjeistava käyttäytymismalli. Östmanin mallissa kansanedustajien odotetaan takaavan tiettyjä asioita, kun taas Kettusen mallissa kansanedustajia ohjeistetaan olemaan maaseudun lasten puolella. Tämän tyyppisiä käyttäytymismalleja käyttävät myös keskustan Hannu Hoskonen ja perussuomalaisen Jari Koskela sekä Juha Mäenpää. Mäkelän alimmassa sitaatissa oleva malli ohjeistaa lainsäätäjiä sekä kansanedustajia sallimaan suden kannanhoidollisen metsästyksen. Toiset mallit, joita puheista on havaittavissa ovat ihmisiä ohjeistavia ajatus- ja käyttäytymismalleja. Näitä olevan havainnollistanut alla olevissa esimerkeissä.

²⁰ Östman, PTK 105/2022 vp.

²¹ Kettunen, PTK 147/2020 vp.

²² Mäkelä, PTK 108/2022 vp.

Tällä hetkellä koiria ja muita lemmikkejä kissoista hevosiin syödään pihoista, metsästyskoiria aivan ihmisten läheisyydessä metsästäessä. Olemme alkaneet järjestää lapsille jopa koulukyytejä kotiovilta susien käytöksen takia. Omalla pihallaan ei kenenkään pitä tuntea pelkoa tai turvattomuutta susien takia. ²³

Meidän pitää pystyä keskustelemaan kiihkotta, mutta on huolehdittava siitä, että ihmisten turvallisuudentunne palautuu. Voin sanoa, että kyllä meillä läntisessä Suomessa on alueita, missä todellakin se on elinkeinolle vaara ja uhka. Varmasti joiltakin osin pystytään susiaituksilla tekemään sitä niin, että voidaan suht normaalisti elää niiden kanssa, mutta ei se niin voi olla, että susi määrittelee, kuinka me elämme, vaan meidän pitää elää yhteisymmärryksessä ja suden pitää ymmärtää, että sen tontti ei ole ihmisten pihoissa. Se kuuluu luontoon ja olkoon luonnossa. ²⁴

Koposen puheessa esiintyy ajatusmalli, jonka mukaan ”kenenkään ei tulisi tuntea pelkoa tai turvattomuutta suden takia omalla pihallaan”. Käytännössä ihmisten tulisi Koposen mallin mukaan haudata pelkoon viittaavat ajatuksensa. Myllykoski puolestaan perustaa argumenttinsa käyttäytymismalliin, jossa hän ohjeistaa ihmisiä kiihkottomaan keskusteluun sekä elämään yhteisymmärryksessä suden kanssa. Argumentin pohjana vaikuttaisi olevan se, että Myllykoski hyödyntää kansanedustaja-auktoriteettiaan siinä, että yleisö hyväksyy hänen luomansa mallin. Auktoriteetissa oletetaan, että kyse on toimijasta, joka arvostuksensa turvin takaa kaavaillun toiminnan (Perelman 2007, 125) Edellä mainittua ajatusta voidaan tässä kontekstissa soveltaa niin, että kansanedustaja nauttimansa arvostuksen turvin esittää ihmisille mallin, kuinka kenenkään ei tarvitse pelätä tai kokea turvattomuuden tunnetta suden takia. Toisin sanoen sekä Koposen että Myllykosken voidaan esittää ohjeistavan ihmisiä toimimaan tietyllä tavalla, ja ohjeistaessaan ihmisiä he hyödyntävät auktoriteettiaan. Ihmisiä ohjeistavia malleja ajatus- ja käyttäytymismalleja käyttävät myös keskustan Hanna Huttunen ja kristillisdemokraattien Peter Östman. Toisaalta edellä mainituista kahdesta sitaateista ilmenee myös eräänlainen argumentointi esimerkin avulla (Perelman 2007, 120). Esimerkin tavoitteena on selvittää sääntöä tai rakennetta, johon se perustuu (emt., 120). Toisin sanoen edellä mainituissa sitaateissa selvitetään tapausta mihin argumentti perustuu eli sitä, kuinka esimerkiksi susien takia on jouduttu järjestämään koulukyytejä.

5.1.3 Kvasiloogiset argumentit

Taulukossa 3 esittelen kvasiloogiset argumentit eli sellaiset argumentit, jotka sisältävät muun muassa vertauksia, samaistuksia ja todennäköisyyksiä. Kvasiloogisista argumenteista aineistossa oli eniten todennäköisyyksiä, jotka muodostettiin eri tilastojen pohjalta, mutta aineistosta ilmeni hyvin myös vertauksia. Argumenteissa oli myös uhriutumiseen perustuvia argumentteja, joilla tietyt kansanedustajat pyrkivät saamaan luotua tietyille asialle tietyn arvon. Kaikissa argumenteissa ilmeni Perelmanin

²³ Koponen, PTK 147/2020 vp.

²⁴ Myllykoski, PTK 147/2020 vp.

määritelmälle (2007, 62) olennainen seikka; argumentit vaikuttivat pintapuolisesti hyvin loogisilta, mutta syvällisesti tarkasteltuna niissä oli monia tekijöitä, joiden takia niitä ei voi sisällyttää johdonmukaiseen päättelyyn. Tämän voi huomata siinä, että jos argumentit purettaisiin osiin, niistä ei saataisi loogisia juuri ollenkaan.

Assosiatiiiviset argumentaatiotekniikat	Mistä koostuivat käytännössä	Mitkä puolueet käyttivät
Kvasiloogiset argumentit	1) Tilastolliset todennäköisyydet (etenkin susien määrään liittyen (lähinnä kyseenalaistettiin Luken arvio suden määrästä) 2) Vertaukset (eniten miten suden kannanhoidollinen metsästys näyttäytyy karhun ja/tai ilveksen kannanhoidolliseen metsästyksen 3) 2) Uhrituminen (luodaan asialle X arvo Y)	PS, KESK, KOK, RKP, SDP, VAS.

TAULUKKO 3 Kvasiloogiset argumentaatiotekniikat suden kannanhoidollista metsästystä koskeissa eduskuntakeskusteluissa.

5.1.3.1 Vertaukset/samaistukset

Vertauksiin perustuvilla argumenteilla yhteistä vaikutti olevan se, että suden kannanhoidollista metsästystä verrattiin karhun ja ilveksen kannanhoidolliseen metsästyksen. Kaikki vertauksia käyttävät kansanedustajat käyttivätkin näin ollen konkreettista vertailukohdetta, koska vertailukohteet liittyivät jollain tasolla karhuihin tai ilveksiin. Oleellista vertailulle oli myös, että suden kannanhoidollinen metsästys samaistettiin jollain tasolla karhun ja ilveksen kannanhoidolliseen metsästyksen. Samaistukselle olennaista on, että kaksi eri tekijää yritetään samaistaa joko täysin tai vain osittain (Perelman 2007, 70). Vertailu taas perustuu kahden asian harkittuun liittämiseen toisiinsa ja puhuja voi kohdella vertailukohdetta eri tavoin (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 242–244). Tämä ilmenee alla olevista esimerkeistä.

Kannanhoidollisen metsästyksen tarkoitushan on pitää kanta kurissa mutta myös arkuuttaa eläintä, jotta se ei tule sinne piholle. Karhun ja ilveksen osaltahan tämä toimii loistavasti. Se, mikä karhun osalta on kannanhoidollinen metsästys ollut, niin karhukantahan on tuplaantunut siitä huolimatta.²⁵

²⁵ Eskelinen, PTK 105/2022 vp.

Ja niin kuin täällä edustaja Eskelinen aivan oikein sanoi, meillä on ollut suurriistan osalta ilveksen ja karhun kannanhoidollista metsästystä ja 2000-luvulla molempien näiden lajien kanta on kasvanut – molempien näiden lajien kanta on kasvanut.²⁶

Minusta on hyvä, että käydään tämä keskustelu susista ja susien tilanteesta ja koko tästä petotilanteesta meillä. Jos muistetaan karhujen tai ilvesten kantaa silloin joskus 70-luvulla, niin nehan olivat mitättömän pieniä, ja tällaisilla suojelutoimenpiteillä niiden kannat on saatu kasvatettua semmoiseksi, että niitä voidaan metsästä. Suoritetaan semmoista kannanhoidollista metsästystä, jotteivät nämä pedot lisäänty liikaa eivätkä häiritse eivätkä aiheuta ihmisille tällaisia vaaratilanteita. Siihen nähden tämä susikeskustelu on ihan oikein tässä vaiheessa. Minun mielestäni kanssa kannanhoidollisen metsästyksen raja on nyt rikkoutunut ja se pitäisi sallia.²⁷

SDP:n Eskelinen, keskustan Könttä sekä vasemmistoliiton Semi pohjustavat argumenttinsa samaistavaan vertaukseen, joka tehdään karhun ja ilveksen kannanhoidollisen metsästyksen sekä suden kannanhoidollisen metsästyksen välillä. Perelman (2007, 70) esittää, että määritelmä, jossa määrittelijä ja määritelty samaistetaan toisiinsa edustaa nimenomaan samuuden kvasiologista käyttöä. Kun esimerkiksi todetaan, että ”karhun ja ilveksen kanta on tuplaantunut kannanhoidollisesta metsästyksestä huolimatta, eli kannanhoidollinen metsästys ei voi tuhota susikantaa”, vertailemme realiteetteja (ks. Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 242). Sekä edellä olevan virkkeen että SDP:n Eskelisen sivulla 39 olevan sitaatin argumentissa on havaittavissa tietynlainen mittayksikkö, vaikkakin mittaamisen standardit faktuaalisesti puuttuvat. Tämän tyyppiset argumentit esitetään faktoina, vaikkakin argumentti perustuu pelkästään puhujan väitteeseen (ks. emt., 242). Eskelinen ja Könttä vaikuttaisivat pyrkivän määrittelemään suden kannanhoidollisen metsästyksen hyväksi asiaksi vertailemalla niitä karhun ja ilveksen kannanhoidolliseen metsästyksen. Toisin sanoen määrittelijänä toimii karhun ja ilveksen kannanhoidollinen metsästys ja määriteltynä suden kannanhoidollinen metsästys. Tämän tyyppisiä argumentteja käyttävät myös muut kansanedustajat, kuten keskustan Hanna Huttunen (ks. PTK 105/2022 vp).

5.1.3.2 Todennäköisyydet

Todennäköisyyksille olennaista oli, että niissä vedottiin susien määrään liittyviin todennäköisyyksiin. Havainnollistan tällaisia todennäköisyyksiä alla olevissa sitaateissa.

Susia on Suomessa esiintynyt niin paljon viime aikoina, että tuo nykyinen laskettu määrä ei voi pitää paikkaansa. Mikä on se todennäköisyys, että Jalasjärvellä jää kaksi sutta, eli noin yksi prosentti Suomen susista, auton alle? (...) Kotikylässäni Ilmajoen Koskenkorvalla on 1700-luvulla ollut susi, joka on syönyt – perimätiedon mukaan, pitää sen verran sanoa vielä – 13 ihmistä, joista osa on ollut lapsia ja osa aikuisia. No, miksi sitä ei ole tapahtunut viimeiseen sataan vuoteen, johtuu varmaan siitä, että ne sudet on juuri tämän uhan takia

²⁶ Könttä, PTK 105/2022 vp.

²⁷ Semi, PTK 105/2022 vp.

hävitetty niin pieneksi joukoksi, että niistä on tullut arkoja ja ne pyrkivät välttelemään ihmistä, ja sillä lailla olemme tämän edellisen vuosisadan selvinneet.²⁸

Tämän vuoden maaliskuussa susilaumojen määrä oli Luonnonvarakeskuksen mukaan noin neljänneksen, noin 25 prosenttia, edellisvuotta suurempi. Tassu-suurpetohavaintojärjestelmän mukaan sudet ovat käyneet ihmisten piholla tänä vuonna jo 2 800 kertaa. Enää ei siis voida puhua aarniometsien eläimistä, vaan susi on tullut monissa paikoissa niin sanotusti nurkkiin.²⁹

Meitä oli lähes koko valiokunta paikalla, kun vierailimme Ilpo Kojolan, Suomen tunnetuimman susitutkijan, luona Luonnonvarakeskuksessa aikanaan, ja hän totesi silloin meidän kaikkien kuullen, että vaikka Suomesta poistettaisiin joka ainut susi, niin kymmenessä vuodessa, jos sen jälkeen ei tehtäisi mitään, kanta olisi samankokoinen. Tämä on ilman muuta ymmärrettävää, koska sieltä rajan takaa tulee koko ajan uutta.³⁰

Edustaja Mäenpää käyttää puheenvuorossaan todennäköisyyttä pohtiessaan auton alle jääneiden susien määrää. Kokoomuksen edustaja Heinonen taas Tassu-suurpetojärjestelmästä tehtyjen havaintojen avulla osoittaa, kuinka suden toiminta on todennäköisesti muuttunut. Alimmassa sitaatissa keskustan edustaja Kalmari taas perustaa argumenttinsa susitutkija Ilpo Kojolan muodostamaan todennäköisyyteen liittyen susien poistamiseen ja siitä aiheutuviin seurauksiin. Tällaisia todennäköisyyksiä käyttää esimerkiksi keskustan edustaja Hoskonen.

5.1.3.3 Uhriutumiseen perustuvat argumentit

Eduskuntakeskusteluista ilmeni myös uhriutumiseen perustuvia argumentteja, joilla tietyt edustajat pyrkivät luomaan asioille tietyn arvon (ks. Perelman & Olbrechts-Tyteca, 248–249). Tällaisesta argumentista on esimerkki alla olevassa sitaatissa.

Minä ihmettelen, mihin tämä Suomi on menossa, kun ei minkäänäköistä inhimillisyyttä ole eikä toisen ihmisen arvostusta. Olemmeko enää oikeastaan sellaisia kansanedustajia kuin Suomen laki edellyttää? Olen tätä pohtinut yön hiljaisina hetkinä. (...) Halusin tuoda tämän kärkevästi esille sen takia, koska minua suututtaa tässä asiassa se, että ihmisarvo on poljettu lokaan eikä sen pienen koululaisen henki tunnu enää maksavan mitään, kun valtiolla ja Euroopan unionilla on varaa panna SusiLIFE-hankkeeseen viisi miljoonaa rahaa. Kysyn teiltä, hyvät äidit, onko tämä oikein – mielestäni ei varmasti ole – ja isiltä samoin. Tällaiseksi Suomi on mennyt. Kyllä pikkusen ihmettelen. (...) Minulla itselläni on lapsia ja myös on luoja kiitos lastenlapsia, ja voin kuvitella sen tuskan, kun äiti lähettää lapset kouluun tienvarteen, sumuisena syysaamuna lapset koulumatkalle, ja edellisenä iltana sieltä naapurista on susi syönyt kolme lammasta ja yhden koiran. Kuinka moni teistä lähettäisi sen lapsen sinne? (...) Koirasudella alkaa olla suurempi arvo kuin maaseudun ihmisellä. SusiLIFE-hankkeeseen, mitä edustaja Kivelä mainosti, käytetään yli 5 miljoonaa euroa rahaa. Mitä varten? Sitä varten, että susi saa olla siellä metsässä turvallisesti ilman, että ihminen häntä häiritsee. Arvojärjestyshän on kääntynyt aivan nurin niskoin. Eikö sen pienen lapsen koulutien turvaaminen ole asia numero yksi? Onko meistä itsestämme tullut

²⁸ Mäenpää, PTK 147/2020 vp.

²⁹ Heinonen, PTK 147/2020 vp.

³⁰ Kalmari, PTK 147/2020 vp.

susia, kun emme edes pienen lapsen asemaa halua turvata? Minun arvomaailmassani ihmisen henki on yli kaiken ja sen pienen lapsen henki on vielä enemmän, ja me täällä viisastelemme, että onkohan meillä susi uhanalainen.³¹

Kategorisoin edellä mainitun argumentin perelmanilaisen argumentaatioteorian mukaiseen uhriutumiseen perustuvaan argumenttiin. Uhriutumiseen perustuvassa argumentissa uhraus on eräänlainen arvon mittari, joka määrittää asiaa, mistä uhraus tehdään (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 248). Edellä mainittua tulkittaessa voidaan huomata, että Hoskosen argumentissa yritetään luoda tietylle asialle arvo, joka on tässä kontekstissa se, että susi on vaarallinen eläin, jota tulee saada metsästä. Arvo luodaan perustamalla argumentti lasten ja lastenlasten turvallisuuden varaan, joka voi merkitä monelle kuulijalle jotakin, koska kuulijoissa on faktuaalisesti sekä vanhempia että isovanhempia. Argumenteissa esiintyy tiettyä uhriutumista, jolla pyritään ikään kuin yhdistämään kansanedustajia. Hoskonen tekee selvästi jaon ”meidän kansanedustajien” sekä ”muiden suomalaisten” välille. Hoskonen pyrkii puheessaan yhdistämään kansanedustajia painottamalla, että heidän tulisi ennen kaikkea toimia sillä tavalla kuin Suomen laki edellyttää. Huomioitavaa on, että arvoja ei luoda pelkästään lapsiin liittyen, vaan niitä luodaan myös lemmikkieläimiin liittyen. Yleensä lemmikkieläimet merkitsevät monelle ihmiselle asioita, joista tällaisten argumenttien onnistuminen on kiinni. Esimerkiksi edustaja Kalmari ja Simula käyttävät tällaisia argumentteja. Havainnollistan tällaisia argumentteja alla.

Tänä vuonna syyskuun loppuun mennessä oli 2 004 pihakäyntiä, ilmeisesti nyt jo yli 3 000. Susi on raadellut lopettamiskuntoon tai tappanut 58 koiraa, 250 lammasta, yhdeksän naattaa, kaksi hevosta ja kissan tänä vuonna. Voitte kuvitella, miltä tuntuu näitten eläinten omistajasta, kun hän menee sen raadellun eläimen luo, oman kumppaninsa luokse.³²

Tässä muutama suden raatelemaksi joutunut metsästyskoira kuluvalta syksyltä: Lemmy, norjanharmaahirvikoira, Kuhmo; Karhunkerääjän Ofelia, jämtlanninpystykorva, Haapajärvi; Pirre, Suomen pystykorva, Kuhmo; Jalo, jämtlanninpystykorva, Kuhmo; Raita, suomenajokoira, Pyhäjärvi. Listaa voisi jatkaa loputtomiin, mutta luettelin todellakin vain murto-osa niistä useista kymmenistä koirista, jotka susi on raadellut hengiltä kuluneen vuoden aikana. Jokainen näistä koirista oli jonkun perheenjäsen ja työkaveri, taatusti arvokkaampi kuin yksikään susi.³³

Alimmassa sitaatissa Simula luettelee osan suden tappamista metsästyskoirista, joka voi herättää kuulijoissa tunteita, etenkin metsästyskoirien omistajissa. Simulan argumentissa korostuu, että susi ei kuulu kenenkään pihalle eikä sen tehtävä ole syödä metsästyskoiria välipalaksi. Simulan argumentissa korostuu samanlainen tekniikka kuin Hoskosen jo aiemmin mainitussa argumentissa, tosin Simulan argumentissa pyritään luomaan koiralle arvo ”perheenjäsenenä ja työkaverina, jonka henki on taatusti

³¹ Hoskonen, PTK 147/2020 vp & PTK 105/2022 vp.

³² Kalmari, PTK 147/2020 vp.

³³ Simula, PTK 147/2020 vp.

arvokkaampi kuin yhdenkään suden”. Kalmarin argumenteista on huomattavissa hyvin samantapaista arvon luomista kuin Simulalla.

5.2 Dissosiatiiiviset argumentit

Analysoin viimeiseksi dissosiatiiivisia eli luonteeltaan erottelevia argumentteja, joita käytettiin eduskuntakeskusteluissa silloin, kun pyrittiin erottelemaan tiettyjä osatekijöitä toisistaan sekä muodostamaan ilmiö-todellisuus-käsittepareja. Näissä argumenteissa argumentoitiin tietyn yhden termin virheellisyyden puolesta siten, että pyrittiin samalla nostamaan toisen termin paikkansapitävyyttä. Konkreettisina esimerkkeinä edellä mainitusta olivat esimerkiksi argumentit liittyen suden uhanalaisuuteen, jonka vuoksi sitä ei saisi metsästä (ks. taulukko 4). Perelmanilaisia dissosiatiiivisia erotteluja voidaan hyödyntää hyvin parlamentaarisessa retoriikassa (ks. Palonen 2012, 10). Dissosiatiiivisia argumentteja käytettiin yleisellä tasolla silloin, kun argumentoija halusi osoittaa mistä susiasiassa on hänen mielestään kyse. Dissosiatiiivisille argumentoijille yhteistä olikin, että heidän mielestään susiasiassa ei ole kyse suden tappamisesta vaan yleensä jostain muusta, kuten esimerkiksi luonnon monimuotoisuudesta.

Dissosiatiiiviset argumentaatiotekniikat	Mistä koostuivat käytännössä	Mitkä puolueet käyttivät
	<p>Argumentoidaan termin A virheellisyyden puolesta termin B totuudenmukaisuuteen vedoten.</p> <p>Ilmiö-todellisuus-käsittepari: "A) ilmiö: susi on vaarallinen eläin, jota tulee saada metsästä => B) todellisuus: susi on uhanalainen laji, jota ei saa metsästä".</p> <p>Painotettiin etenkin suden uhanalaisuutta, suden tarjontaa ekosysteemipalveluita sekä syytettiin vastapuolta tiedevastaisuudesta.</p>	<p>VIHR ja VAS. Huomattavasti eniten VIHR.</p>

TAULUKKO 4 Dissosiatiiiviset argumentaatiotekniikat suden kannanhoidollista metsästystä koskevissa eduskuntakeskusteluissa.

Etenkin aloitetta vastustavien vihreiden kansanedustajien argumenttien dissosiativisuus perustui siihen, että susi olisi uhanalainen, jonka vuoksi suden kannanhoidollinen metsästys olisi väärin. Lisäksi olennaista näille argumenteille oli, että niissä painotettiin suden tarjoamia ekosysteemipalveluita. Alla on esimerkki tällaisesta argumentista.

Kaikista edellä mainituista tosiasioista huolimatta valiokunnan enemmistö tahtoo nyt kiihdyttää sudenmetsästystä. Perusteet ovat vaihtelevia, mutta edellä mainittujen tosiasioiden valossa ne eivät yksinkertaisesti ole kestäväällä pohjalla. Pidän kerta kaikkiaan mahdottomana sitä, että alettaisiin tai edes yritettäisiin alkaa luvallisesti kiintiöllä metsästää lajia, joka on määritelty erittäin uhanalaiseksi ja jonka selviytymisen reunaehtojen osalta työ on kesken, ja varmaa ainoastaan on se, että nykyinen taso on aivan liian pieni. Ja vaikka valiokunta näin toivoo, että tämä metsästys käynnistettäisiin, en tiedä, uskooko se itsekään, että nämä reunaehdot täyttyvät ja sitä päästäisiin toteuttamaan. (...) Ihmisiä on Suomessa yli viisi miljoonaa, susia vain 300. Kumpi onkaan tullut kumman reviirille? (...) On hieno asia, että metsäpeura tuntuu kiinnostavan edustajia, mutta luonnon ekosysteemi ei kuitenkaan toimi niin, että poimimme sieltä meille ihmisille mieluisia lajeja ja vaarannamme ne muut. Meidän täytyy suojella luonnon koko ekosysteemiä, myös niitä lajeja, jotka voivat meille aiheuttaa haittaa ja harmia. (...) Susien aiheuttamia vahinkoja voidaan torjua esimerkiksi tiedon lisäämisellä, paremmilla aitauksilla eläimille, laumanvartijakoirilla ja muilla keinoin, kun taas susipelkoa voidaan monella tavalla myös lieventää.³⁴

On havaittavissa, että edellä mainitun sitaatin argumentissa erotellaan osatekijöitä toisistaan siten, että argumentit viedään pois kannanhoidollisesta metsästyksestä itseltään ja esitetään tilalle muita vaihtoehtoja, kuten tiedon levittämistä. Perelman ja Olbrechts-Tyteca (1971, 411) esittävät, että dissosiativisille argumenteille on oleellista, että niissä argumentoija osoittaa, että niin sanottu hyväksyty tai toivon mukaan hyväksyty linkki ei olekaan olemassa, koska ei ole perusteltua väittää, että tietyt ilmiöt faktuaalisesti vaikuttavat siten kuin on väitetty. Argumentteja voidaan perustella esimerkiksi muutoksilla, jotka tilanteessa vaikuttavat. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 411). Edellä mainitussa sitaatissa olevan Pitkon argumenteissa on huomattavissa juuri edellä mainittua, sillä Pitko pyrkii osoittamaan linkin suden kannanhoidollisen metsästyksen ja turvallisuuden välillä virheelliseksi perustellen kantaansa eri muutoksilla ja muuttujilla. Dissosiativisuus ilmenee siinä, että suden kannanhoidollinen metsästys ja turvallisuus on Pitkon mukaan asiattomasti assosioitu yhteen, eikä niitä hänen mukaansa voida assosoida. Pitko argumentoi kantaansa eri muutoksilla tilanteeseen, kuten esimerkiksi, että metsästyksen sijasta tulisi levittää informaatiota. Pitkon argumentista syvällisemmässä analyysissä havaittavissa kuitenkin vääristyneitä asioita. Olen jo analogioita koskevassa osiossa (ks. 5.1.1.2.) aiemmin maininnut siitä, kuinka metsäpeura ei hyökkää kenenkään päälle, jonka vuoksi ei ole järkevää pitää metsäpeuraa samalla tasolla suden kanssa. Suden kannanhoidollista metsästystä aja-

³⁴ Pitko, PTK 105/2022 vp.

van kansalaisaloitteen yhtenä tavoitteena on susivahinkojen estäminen, eikä metsäpeura aiheuta vahinkoa tai pelkoja ihmisissä. Myöskään tiedon lisääminen ei poista ongelmaa, että susi syö ihmisten koiria ja kotieläimiä. Tiedon lisääminen ei paljon auta, jos esimerkiksi metsästyskoira kohtaa metsässä suden kanssa. Lisäksi laumanvartijakoirat voivat olla täysin puolustuskyvyttömiä susien edessä, kun sudet lähtökohtaisesti liikkuvat laumoissa. Pitko esittää myös toisen tyyppisen argumentin ensimmäisessä lähete keskustelussa, joka liittyy osin edellä mainittuun argumenttiin. Havainnollistan Pitkon toista argumenttia alla.

Ajatus siitä, että susikanta voisi kasvaa aloittamalla metsästys, ei perustu aiempiin kokemuksiin Suomessa. Kun viimeksi sutta metsästettiin, susikanta romahti, laumat hajosivat ja se aiheutti sekasortoa ja toi susia ihmisasutuksen lähelle. Metsästys tässä tilanteessa vaarantaisi uhanalaisen suden kannan suotuisan kehityksen ja saattaisi romahduttaa koko kannan. (...) Me emme voi poistaa suurpetoja luonnostamme. Se on fakta, joka meidän kaikkien on hyväksyttävä, vaikka ne herättävät myös pelkoa. Me olemme eläneet aina rinta rinnan suden kanssa, ja meidän on siihen pystyttävä jatkossakin. Luonto on osa meitä, myös se osa, joka ei meille suoraa hyötyä tuota.³⁵

Edellä mainitun sitaatin argumentissa argumentoidaan termi 1 "suden kanta voisi kasvaa metsästys aloittamalla" vääräksi argumentoimalla termillä 2, että "metsästys vain romahduttaisi uhanalaisen suden suotuisan kehityksen ja voisi romahduttaa koko kannan". Argumenttia tarkastellessa syvällisemmin voidaan huomata, että Pitko ei argumentissaan kerro sitä, millaista rinnakkaiselo ihmisen ja suden kanssa historiassa on ollut. Ihmiset ovat faktuaalisesti eläneet historiassa rinta rinnan suden kanssa, mutta hyvin vastentahtoisesti. Mykrä ym. (2017) esimerkiksi tutkimuksessaan osoittivat, että 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa suden sukupuutto oli yhteiskunnallisesti jopa tavoiteltu asia. Tämän lisäksi on yleistä tietoa, että susista maksettiin taporahaa 1970-luvulla. Näin ollen suden kanssa on kyllä eletty yhdessä historiassa, mutta ei mitenkään sopuisasti, kun ihmiset ovat käytännössä saattaneet tappaa suden heti sen nähdessään.

Dissosiativisille argumenteille oli ominaista myös se, että niissä syytettiin aloitetta kannattavia henkilöitä tiedevastaisuudesta ja painostettiin tutkimustiedon tärkeyttä susiasiaissa.

Minä en ole ylpeä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnöstä. Olen ollut mukana valmistelemassa vastalauseita, mutta en siinä ole kuitenkaan mukana, koska olin koronakäränteessä kyseisen päätöskokouksen aikana. Pidän hyvin valitettavana sitä, että maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö on sivuuttanut tieteellisen asiantuntemuksen ja kiirehtinyt esittämään suden metsästyksen helpottamista, vaikka juuri odotimme Luonnonvarakeskuksen arviota siitä, miten suden suotuisan suojelun taso määritellään. (...) Minun mielestäni, kun me tutkimme susia, meidän pitäisi tutkia myöskin sitä, mitä ekosysteemi-palveluita sudet voisivat Suomessa muun muassa metsänhoidolle tarjota, mutta on selvä, että ihmisten susiin liittyviin pelkoihin ja huoliin pitää suhtautua vakavasti. Maailmalla on kokeiltu ja hyviksi havaittu, toimiviksi havaittu monia keinoja, joita muun muassa edus-

³⁵ Emt., PTK 147/2020 vp.

taja Pitko puheessaan esitteli, joten en toista niitä tässä, mutta näitä keinoja soisin Suomessa aktiivisemmin käytettävän ja myöskin yhteiskunnan niitä tukevan. (...) EU-lainsäädäntö velvoittaa meitä siihen, että etenemme kohti suotuisan suojelun tasoa, ja olemme siitä tällä hetkellä todella vielä kaukana.³⁶

Susi on erittäin uhanalainen laji ja tiukasti suojeltu. Sen kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen olisi ristiriidassa luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen kanssa. (...) Sudella kuten muillakin suurpedoilla on tärkeä roolinsa ekosysteemien huipulla. Ne estävät muita nisäkäskantoja kasvamasta liian suuriksi ja pitävät yllä saalislajien kantojen elinvoimaisuutta. Ihmisen ei pitäisi horjuttaa lajien muodostamien monimutkaisten ekosysteemien tasapainoa, sillä seuraukset voivat olla arvaamattomia ja peruuttamattomia. Edustaja Hassi täällä aiemmin kuvasi suden ekosysteemivaikutuksia varsin ansiokkaasti. (...) Nyt tärkeintä onkin löytää kestävä ratkaisu ihmisen ja suden rinnakkaiseloon. Sitä varten tarvitsemme tutkimusta ja tutkittuun tietoon perustuvaa viestintää sekä tiivistä, avointa vuorovaikutusta tutkijoiden, eri sidosryhmien ja susista huolestuneiden kansalaisten välillä. Susien aiheuttamat vahingot on korvattava jatkossakin ja panostettava vahinkojen estämiseen.³⁷

Edellä olevissa argumenteissa erotellaan myös osatekijöitä toisistaan ja viedään huomio ekosysteemipalveluihin eli pois metsästyksestä itsestään. Borgström (2011, 65) on esittänyt, että suden suojelun legitimitettä koskevat kysymykset voivat koskea yhtäältä päätöksentekojärjestelmää aina kansainvälisen politiikan ja EU:n tasolta kansalliselle tasolle. Hassin argumenteista on huomattavissa tällainen asia, sillä Hassin argumentti pohjautuu osaltaan EU-lainsäädäntöön. Borgström (2011, 109) esitteli väitöskirjassaan, kuinka Hassin mainitsema EU-lainsäädäntö yleensä tapaa liittyä yksittäisten lajien, kuten suden suojeluun. Ekosysteemipalveluilla yleisesti ottaen tarkoitetaan kaikkia suoria ja epäsuoria hyötyjä, joita ihminen luonnosta saa (Borgström 2011, 109). Tässä osatekijöinä voidaan pitää muun muassa ekosysteemipalveluita ja suden kannanhoidollista metsästystä. Elo selvästi argumentoi luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen puolesta, jolloin taas pyritään esittämään, miksi suden kannanhoidollinen metsästys olisi väärin. Argumenttia analysoiden on paikkansapitävää, että biodiversiteettisopimus velvoittaa suojelemaan luonnon monimuotoisuutta eli myös susia luonnon itseisarvon vuoksi (Borgström 2011, 26). Myös Vasemmistoliiton Veronika Honkasalo ja Mai Kivelä painottavat suden tarjoamia ekosysteemipalveluita ja kritisoivat aloitetta kannattavia henkilöitä tiedevastaisuudesta (ks. PTK 105/2022 vp).

³⁶ Hassi, PTK 147/2020 vp & PTK 105/2022 vp.

³⁷ Elo, PTK 105/2022 vp.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULOSTEN POHDINTA

Tässä maisterintutkielmassa tarkoitukseni oli tutkia suden kannanhoidollista metsästystä koskevan kansalaisaloitteen käsittelyä eduskuntakeskusteluissa PTK 147/2020 vp, PTK 105/2022 vp ja PTK 108/2022 vp, joista viimeisimmässä asian käsittely keskeytyi. Sekä teoriani että analyysini pohjautuivat Chaim Perelmanin (1971, 2007) uusretoriikkateoriaan, jossa retoriikka nähdään oleellisesti argumentaationa. Tutkimuskysymykseni muodostui Perelmanin uusretoriikkateorioihin (1971, 2007) liittyvistä argumentaatiotekniikoista. Tarkoitukseni oli tutkia, millaisia perelmanilaisia argumentaatiotekniikoita kansanedustajat käyttivät puheenvuoroissaan suden kannanhoidollista metsästystä ajavaan kansalaisaloitteeseen liittyvissä eduskuntakeskusteluissa. Puheenvuoroissa esiintyvät argumentit voitiin jakaa kahteen argumentaatiotekniikkaan, joiden nimet ovat assosiatiiiviset- ja dissosiatiiiviset argumentaatiotekniikat (ks. Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, Perelman 2007).

6.1 Johtopäätökset

Analysoimistani kolmesta eduskuntakeskusteluista oli huomattavissa, että assosiatiiivisiin argumentaatiotekniikoihin perustuvia argumentteja oli selvästi paljon enemmän kuin dissosiatiiivisiin argumentaatiotekniikoihin perustuvia argumentteja. Oli selvästi myös huomattavissa, että kansalaisaloitetta eli suden kannanhoidollista metsästystä kannattavien kansanedustajien argumentit pohjautuivat assosiatiiivisiin argumentaatiotekniikoihin, kun taas kansalaisaloitetta vastustavien kansanedustajien argumentit pohjautuivat pääosin dissosiatiiivisiin argumentaatiotekniikoihin. Kansalaisaloitetta kannattavat kansanedustajat edustivat keskustaa, perussuomalaisia, SDP:tä, kristillisdemokraatteja ja RKP:tä, kun taas kansalaisaloitetta vastustavat edustivat joko vasemmistoliittoa tai vihreitä. Vasemmistoliitto oli puolueena ainut, jonka

kanta kansalaisaloitteesta aineiston perusteella oli selvästi jakautunut, sillä osa puolueen edustajista kannatti suden kannanhoidollista metsästystä ja osa vastusti sitä. Jako assosiatiivisten argumentaatiotekniikoiden kolmeen alaluokkaan vaikutti olevan hyvin tasaista, sillä assosiatiivisia argumentaatiotekniikoita käyttäneet kansanedustajat loivat puheellaan hyvin tasaisesti todellisuuden rakenteeseen perustuvia argumentteja, todellisuuden rakennetta määritteleviä argumentteja sekä kvasiloogisia argumentteja.

Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit olivat erilaisia kausaalisuus- eli syy- ja seuraussuhteita, jotka kuuluvat peräkkäisyysiteisiin argumentteihin (Perelman 2007). Aineistosta esiin tulleille kausaalisuhteisille argumenteille oli yhteistä, että niissä esitettiin mitä sudesta seuraa suomalaiselle metsästyskulttuurille, alkutuotannolle ja ihmisten turvallisuudelle. Rinnakkaisuussiteisillä argumenteilla puolestaan viitattiin suden luonteeseen petona sekä ihmisen luonteeseen sutta kontrolloivana olentona. Analyysin perusteella eduskuntakeskusteluissa muodostettiin hierarkioita suden sekä abstraktien ja konkreettisen asioiden välillä. Abstrakteja hierarkioita olivat esimerkiksi oikeus > susi ja konkreettisia ihminen > susi. Merkittävimpinä hierarkioina esiintyivät selvästi hierarkiat, joiden mukaan ihminen on hierarkkisesti suurempi kuin susi ja oikeus on hierarkkisesti suurempi kuin susi. (ks. analyysi 5.1.1.).

Todellisuuden rakennetta määrittelevissä argumenteissa tehtiin eniten havainnollistuksia ja malleja, mutta niissä esiintyi analogioita. Havainnollistukset liittyivät pääosin eri lakitulkintoihin, jossa eri lakipykälää tulkittiin siten, kuinka ne voisivat jo tällä hetkellä mahdollistaa suden kannanhoidollisen metsästyksen. Mallit taas olivat erilaisia ajatus- ja käyttäytymismalleja, joita käytettiin kuvailemaan, kuinka kuulijoiden tulisi ajatella ja toimia. Esimerkkinä ajatusmallista on toteamus siitä, että ”kenenkään ei tulisi tuntea turvattomuutta omalla pihallaan”. Käyttäytymismalleista nousivat esiin mallit: ”kansanedustajien tulisi toimia perustuslain mukaisesti”, ”meidän tulisi ottaa suden kannanhoidollinen metsästys käyttöön heti” sekä ”meidän tulisi olla maaseudun lasten puolella”. Aineistossa eniten esiintyvä malli oli monen kansanedustajien toteamus siitä, että ”meidän tulisi ottaa kannanhoidollinen metsästys käyttöön”. Edellä mainitun mallin suuren esiintymisen aineistossa voidaan katsoa olleen erittäin odotettua, sillä nimenomaan tästä suden kannanhoidollista metsästystä koskevissa eduskuntakeskusteluissa debatoitiin. Aineistosta esiin tulleet analogiat liittyivät siihen, kuinka Suomen susitilanne näyttäytyi Ruotsin susitilanteeseen sekä kuinka Suomen lait näyttäytyivät Ruotsin lakiin. Lisäksi analogioita tehtiin eri eläinlajien, kuten metsäpeuran ja suden sekä koiran ja suden välillä. Eläinlajeihin liittyvien analogioiden perustana oli, kuinka kyseessä olevien eläinlajien toiminta ja kohtelu näyttäytyivät toisiinsa. Analyysistä ilmeni, etteivät analogiat olleet kovin hyvälaatuisia, koska koirat ja metsäpeurat eivät ole petoeläimiä, kuten susi (ks. analyysi 5.1.2.).

Kvasiloogisia argumenttitekniikoita eduskuntakeskusteluissa esiintyi myös merkittävästi. Eniten eduskuntakeskusteluista ilmeni todennäköisyyksiä ja vertauksia, mutta siellä oli myös uhriutumista eli sitä, kuinka tietylle asialle saataisiin luotua tietty arvo X . Todennäköisyyksiä tehtiin paljon aloitetta kannattavien toimesta ja nämä todennäköisyydet liittyivät siihen, että koska eri suurpetojärjestelmistä ja tilastoista on havaittavissa, että susia on ainakin nelinumeroinen määrä, arvio 279–321 sudesta Suomessa ei ole paikkansapitävä. Vertauksia tehtiin hyvin paljon suden sekä karhun ja ilveksen kannanhoidollisen metsästyksen välillä. Nämä vertaukset liittyivät siihen, että kannanhoidollisen metsästyksen avulla ilveksen ja karhun kanta saadaan pidettyä sopivana, jonka vuoksi suden kannanhoidollinen metsästys olisi järkevä menettelytapa. Lisäksi kohtalaisesti vertauksia tehtiin myös historiaan eli kuinka susiasiat toimivat 1700- tai 1970-luvulla. Uhriutumista ilmeni, kun esimerkiksi todettiin, eikä lapsista enää välitetä, kun susi laitetaan pienten lasten edelle ja inhimillisyys sekä toisen arvostaminen puuttuu. (ks. analyysi 5.1.3.).

Dissosiativisia argumentaatiotekniikoita eduskuntakeskusteluissa oli huomattavasti vähiten, mikä selittyy sillä, että niitä käyttivät lähinnä vain aloitetta vastustavat kansanedustajat, joita oli huomattavasti vähemmän, koska aloitetta vastustivat vain vihreät ja osa vasemmistoliiton kansanedustajista. Dissosiativisissa argumenteissa argumentoitiin tiettyjen asioiden virheellisyyden puolesta pyrkimällä osoittamaan samalla oma näkemys oikeaksi. Tällaisia olivat muun muassa argumentit siitä, että susi on uhanalainen eläin, jonka vuoksi sen metsästyksen aloittaminen ei ole oikeutettua. Lisäksi dissosiativisia argumentaatiotekniikoita hyödyntävät kansanedustajat erottelevat eri osatekijöitä toisistaan ja veivät keskustelun muualle suden kannanhoidollisesta metsästyksestä itsestään. Keskustelu saatettiin viedä esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kehittämiseen, informaation levittämiseen sekä lisätutkimuksen tarpeeseen. Lisäksi myös todettiin, että tietyt ammattiryhmät voivat hyötyä sudesta. Tämän lisäksi argumentoitiin, että susimetsästys on Suomelle mainehaitta ja siitä on tullut kansainvälisiltä tahoilta kritiikkiä, jonka vuoksi suden kannanhoidollista metsästystä ei tulisi sallia.

6.2 Tulosten pohdinta

Tämä tutkimus osoitti, kuinka suden kannanhoidollista metsästystä koskevat eduskuntakeskustelut vuosina 2020–2022 olivat värikkäitä, tunteikkaita ja myös monimutkaisia. Jokainen analysoitu argumentti pystyttiin lopulta asettamaan Perelmanin (1971, 2007) esittämiin argumentaatiokategorioihin ja joidenkin argumenttien kohdalla tämä oli tutkijan näkökulmasta erittäin helppoa, joidenkin erittäin vaikeaa ja joidenkin siltä väliltä. Tiettyjen argumenttien vaikea kategorisoiminen johtui siitä, että

argumentit sisälsivät niin sanottuja ”veteen piirrettyjä viivoja” ja vaikuttivat tietyllä tapaa muistuttavan useampaa argumentaatiotekniikkaa.

Käsittelin teoriaosiossa (ks. 2.1.) Pierre Rosanvallonin (2008) ajatuksia vastademokratiasta, ja haluan vielä tässä kappaleessa pohtia saatuja tutkimustuloksia Rosanvallonin ajatusten avulla. Rosanvallon ei ole retoriikkaa käsittelevä teoreetikko, mutta hänen teoriansa antavat avaimia demokratian tulkitsemiseen aineistona olleissa eduskuntakeskusteluissa. Lisäksi aineistoa analysoidessani huomasin sieltä selkeästi myös Rosanvallonin käsittelemiä asioita, joita haluan sen vuoksi ottaa pohdintaan mukaan.

Rosanvallon puhuu *Demokraattinen oikeutus* -teoksessaan legitimiteteistä, joiden yksi muoto läheisyyslegitimiteetti on (Rosanvallon 2013). Huomasin, että monessa puheenvuorossa esiintyy tällainen läheisyyslegitimiteetti. Sen ajatus kiteytyy siihen, että kansalaiset janoavat hallitsijoihinsa tietyn tasoista läheisyysuhdetta. Tässä kontekstissa hallitsijoina voidaan pitää kansanedustajia, jotka susiasiaista päättävät ja kansalaisina kansalaisaloitteen allekirjoittaneita henkilöitä. Läheisyys ilmenee muun muassa läsnäolona, empatiana, huomiona ja myötätuntona, joissa fyysiset faktat ja psykologisen tason elementit sekoittuvat keskenään (Rosanvallon 2013, 254–255). Tietyt aloitetta kannattavat kansanedustajat osoittavat selvästi läheisyyttä kansalaisiin ikään kuin näyttäytymällä kansalaisina itsessään, kuten esimerkiksi vanhempina, isovanhempina, naapureina, maanviljelijöinä ja metsästäjinä. Kansanedustajat saattavat argumenteissaan korostaakin, että he ymmärtävät kansalaisten huolia esimerkiksi siitä, että heitä pelottaa laittaa lapset kouluun paikoissa, joissa susi on liikkunut tai kun kansalaisia pelottaa pitää lemmikkieläimiä ulkona susialueilla. Selvästi kaikista näistä argumenteista on luettava rivien välistä ajatus: ”minä ymmärrän teidän huolenne, koska olen huolissani samasta asiasta”.

Rosanvallonin ajatuksissa kiteytyy myös se, kuinka kansalaisten mielestä päättäjät eivät demokratian kannalta pidä lupauksiaan. (Heidenreich 2019, 178–179). Ihmiset saattavat tuntea, että heidän ongelmansa kiinnostavat kansanedustajia vain vaalikampanjan aikana, mutta kun vaalikampanja päättyy, ihmisten huolista kiinnostuneet kansanedustajat saattavat kadota kuin tuhka tuuleen (Rosanvallon 2008, 1). Rosanvallon (2008) käsitteli teoksissaan, kuinka epäluottamus ja epäluulo poliitikkoja kohtaan ovat merkkejä vahvasta kansalaisasenteesta (Luhtakallio & Alapuro 2008, 7). Suden kannanhoidollinen metsästys käytännössä sallittiin vuoden 2021 joulukuussa, mutta kaikki metsästysluvut lopulta pysähtyivät eri valituksiin (Yle 2022). Nyt tilanne on se, että kansalaisaloitteen käsittely on ollut vuodesta 2022 saakka edelleen jäissä eduskunnassa, ja voidaan vain spekuloida, milloin asian käsittely jatkuu ja asia saadaan päätökseen. Voidaankin kysyä, edustaako tällainen hallinnollinen toiminta kansalaisten näkemyksiä asiasta lainkaan. Kun asian käsittelyä vain pitkitetään ja pitkitetään, tietyt ihmiset saattavat ottaa oikeuden omiin käsiinsä, mikä ei luonnollisesti ole

paras ratkaisu. Mainitsin jo teoriaosiossa rosanvallonilaisesta kansalaisvalppaudesta, joka ilmenee reaali maailmassa kannanottoina, anomuksina ja lakkoina mutta myös eräänlaisina kansalaisten esittäminä arvioina (Rosanvallon 2008, ks. 2.1.). Tulkiten rosanvallonilaisen kansalaisvalppauden luonteeltaan hyvin kontekstisidonnaiseksi. Esitän, että susien salametsästystä itsessään voidaan pitää eräänlaisena rosanvallonilaisena kansalaisvalppauden muotona. Ihmiset voivat ottaa oikeuden omiin käsiinsä tuntiessaan olonsa hylätyiksi viranomaisten puolesta.³⁸ Koska nämä ihmiset saattavat kokea, että päättäjät ovat hylänneet heidät susiasian kanssa, he voivat lopulta turvautua oman käden oikeuteen, mikä taas on nykyisin mukaan automaattisesti rikollista toimintaa.³⁹ Toisaalta oikeuden omiin käsiin ottaminen on jo itsessään politiikan tois-sijaistamista, jotka korvataan omilla ”me-ryhmillä” (Palonen 2012, 13).

Eduskuntakeskusteluista ilmenee tiettyjä ristiriitoja, joita on hyvä ottaa tässä esille. Susien määrä Suomessa ei voi Metsästäjäliiton (2022) mukainen yli 1000, jos aloitetta vastustavien mielestä Luonnonvarakeskuksen arvio noin 279–321 sudesta Suomessa on paikkansapitävä ja päinvastoin. Susikanta ei voi kadota Suomesta kokonaan kuten aloitetta vastustavat kansanedustajat argumentoivat, jos susia tulee jatkuvasti itärajan yli lisää, vaikka kaikki Suomessa tällä hetkellä olevat sudet tapettaisiin ja päinvastoin. Pohdinkin tämän valossa, että oman puolueen agendalla on selvästi vaikutus kansanedustajien totuuskäsityksiin sudesta ja mainittakoon konkreettisenä esimerkkinä tästä Vasemmistoliiton eläinpoliittinen ohjelma (2022), jonka mukaan eläinlajeja on suojeltava.

Susikiistan tarkastelun pohjalta voidaan kysyä, onko kansalaisaloitejärjestelmä ylipäätään sellainen, joka vie politiikkaa eteenpäin vai onko se pelkästään näennäinen tapa osallistaa kansalaisia ilman, että mitään konkreettisia muutoksia astuu voimaan. Mainitsin johdannossa, kuinka suden kannanhoidollista metsästystä ajavan kansalaisaloitteen käsittely eduskunnassa on kestänyt hyvin pitkään (ks. kohta 1). Sitra (2023) havaitsi tutkimuksessaan, kuinka kansalaisaloitteiden käsittely kestää pitkään, kun kansalaisaloitteet hautautuvat hallituksen esitysten ja kansanedustajien lakialoitteiden alle. Kansalaisaloitteen käsittelyn näkökulmasta tietyt asiat parlamentarismiin liittyen vaikuttavat olevan ongelmallisia. Palosen (2012) mukaan parlamentti voi koska tahansa muuttaa joko aikaisempien parlamenttien tai itse aikaisemmin tekemiään päätöksiä. Palosen mukaan on myös huomioitava, että debatti on aikaa vievää ja voi lopulta johtaa siihen, että päätöksiä ei saada aikaan ollenkaan. Tämä mainittiin jo johdannossa, mutta parlamentarismissa itsessään ei käytetä aikaa pelkästään debatointiin ja puhumiseen vaan myös siihen, että asioita tavataan käsitellä useasti useissa

³⁸ Ks. esim. YLE 2023b. ”Poliisi tutkii laajaa metsästysrikosvyyhteä Lapinlahdella – yli 20 miestä epäilläään muun muassa pantasuden ja joutsenten taposta. *Yle Uutiset*, 12. huhtikuuta 2023.” Esimerkiksi tässä salametsästyksessä epäillyt henkilöt ilmoittivat motiivikseen tyytymättömyyden viranomaistoimintaan susiasiassa.

³⁹ Ks. Metsästyslaki 28.6.1993/615.

eri kokoonpanoissa, jonka lisäksi vaaditaan jättämään aikaa käsittelyjen välille. Parlamentin toimintaa voivat myös jarruttaa erilaiset poliittiset laskelmat ja taktiset vedot, jotka voivat liittyä hallituksen ja opposition, eri puolueiden tai henkilöiden välisiin ristiriitoihin. (Palonen 2012, 14–16).

Tutkielma osoittaa luonnollisesti sen, millaisia mielipiteitä suomalaisilla poliitikoilla susista on ja millaista susipolitiikka vuosina 2020–2022 on eduskunnassa ollut. Analyysiä tehdessäni kuitenkin myös huomasin, että kiivas susikeskustelu eduskunnassa on merkki siitä, kuinka sudet herättävät poliitikoissa voimakkaita tunteita puolesta ja vastaan, jonka vuoksi susipolitiikassa tunne voi mennä järjen edelle. Esimerkkeinä edellä mainitusta olivat hyvin kärkkäät välihuutelut, jotka saattoivat sisältää kirosanoja tai muita halveksuvia kommentteja kesken vastapuolen argumentin. Susiin liittyvä poliittinen keskustelu on myös välillä hyvin sekavaa, koska kansanedustajien totuuskäsitykset susista eriävät, kuten jo aiemmin totesin. Tutkielman perusteella on todettavissa, että sudesta on selvästi muodostunut ajan saatossa kenties poliittisin eläin Suomessa.

6.3 Tutkielman rajoitteet ja jatkotutkimus

Sekä teorialähtöinen sisällönanalyysi että perelmanilainen uusretorinen analyysi ovat luonteeltaan rajallisia tutkimusmenetelmiä juuri teoriapohjaisuuden takia. Toisin sanoen tämän tutkimuksen rajoitteena voidaan pitää nimenomaan tutkimusmenetelmiä itsessään. Koska teorialähtöinen sisällönanalyysi edellyttää väkisin sitoutumista tietyn teorian antamiin luokitteluihin, kaikki muut teoriaan kuulumattomat luokittelut on väkisin jätettävä pois. On mahdollista, että eri tutkimusmetodilla, esimerkiksi aineistolähtöisellä metodilla, eduskuntakeskusteluista olisi saattanut saada muita relevantteja asioita irti. On myös huomioitava, että Perelmanin uusretoriikka käsittää retoriikan pääosin argumentaationa, vaikka retoriikka voi olla paljon muutakin kuin sitä. Jos olisin ottanut varsinaiseksi teoreettiseksi viitekehikseksi jonkin muun teoreetikon ajatukset, esimerkiksi Palosen, Burken tai Toulmin ajatukset retoriikasta, olisin voinut saada hyvin erilaisia tutkimustuloksia.

Tämä tutkimus rajautui eduskuntakeskusteluihin, mutta suden kannanhoidollisesta metsästyksestä voitaisiin tehdä myös toisentyyppinen tutkimus eri tutkimuskysymyksineen. Esimerkkinä tällaisesta tutkimuksesta olisi puolistrukturoitu haastattelututkimus, jossa aineisto kerätään kokonaan kentältä. Tähän liittyen voitaisiin haastatella eri tasolla olevia toimijoita siitä, millaisena he kokevat suden kannanhoidollista metsästystä ajavan kansalaisaloitteen käsittelyn olleen. Nämä tasot olisivat paikallinen taso (haastateltavana eri kylätoimijat), välitaso (esimerkiksi maakuntatoimijat) ja virallinen institutionaalinen taso (haastateltavana eri puolueiden kansanedustajat).

Teoreettiseksi viitekehyykseksi tällaiseen tutkimukseen voitaisiin ottaa hyvin Palosen teorit, koska hän puhuu tutkimuksissaan paljon politiikan eri tasoista ja niihin liittyvästä retoriikasta. Tutkimuskysymys tällaisessa tutkimuksessa voisi pohjautua siihen, kuinka informaatio suodattuu eri hallinnon tasoilta toiselle eli millaista ”rikkinäinen puhelin -efektiä” on huomattavissa seuraavilla tasoilla: paikallinen taso => kansalaisyhteiskunnan taso => virallinen institutionaalinen taso. Hypoteesi tälle tutkimukselle olisi voisi olla se, että suodattumista tapahtuu väkisin, eikä sama informaatio paikalliselta tasolta välttämättä välity viralliselle tasolle eduskuntaan saakka. Tutkimuskysymys voisi liittyä siihen, kuinka haastatteluista ilmenee, että susia koskeva informaatio suodattuu eri hallinnon tasoilta toisille.

LÄHTEET

- AKA. 2021. Suomalaisen demokratian kipukohdat – ja niiden ratkaisumahdollisuudet. Poliittikasuositus 9/2021. Saatavilla verkossa osoitteessa https://www.aka.fi/globalassets/3-stn/1-strateginen-tutkimus/tiedon-kayttajalle/politiikkasuositukset/politiikkasuositukset/21_09_suomalaisen_demokratian_kipukohdat_ja_ratkaisumahdollisuudet.pdf
- Borgström, Suvi. 2011. *Iso paha susi vai hyödyllinen hukka? Ekologis-juridinen näkökulma suden paikalliseen hyväksyttävyyteen*. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Dissertations in Social Sciences and Business Studies No 20. Väitöskirja.
- Eduskunnan historia – autonomian ajalta EU-Suomen parlamentiksi. 2021. Haettu osoitteesta [https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/historia/Sivut/default.aspx/viitattu 31.1.2021](https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/historia/Sivut/default.aspx/viitattu%2031.1.2021).
- Eduskunta aloitti susien metsästämistä koskevan kansalaisaloitteen käsittelyn. 2020. Haettu osoitteesta <https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/eduskunta-aloitti-susienmetsastamista-koskevan-kansalaisaloitteenkasittelyn.aspx#:~:text=%E2%80%8BEDuskunta%20aloitti%20susien%20mets%C3%A4st%C3%A4mist%C3%A4,puitteet%20suden%20kannanhoidollisen%20mets%C3%A4styksen%20aloittamiseksi.> / Luettu 11.3.2022.
- Eduskunta. 2020. Asiantuntijavaliokunnan lausunto KAA 4/2020 vp. Haettu osoitteesta https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/KAA_4+2020.aspx / Haettu 11.3.2022.
- FNES. 2023. Tyytyväisyys demokratiaan Suomessa 2003-2019. Saatavilla verkossa osoitteessa https://www.vaalitutkimus.fi/wp-content/uploads/2023/04/2023-06_Tyytyvaisuus_demokratiaan-Nojdhet_med_demokratian.pdf
- Heidenreich, Felix. 2019. Organizing the Political. Understanding the Crisis of Democracy with Rosanvallon. *Pierre Rosanvallon's Political Thought, Interdisciplinary Approaches*, toiminnut. O. Flügel-Martinsen, F. Martinsen, Stephen W. Sawyer, Daniel Schultz, 175-198. Bielefeld University Press.
- HE 251/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisaloitelain muuttamisesta. Helsinki 2021.
- HE 46/2011. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisaloitelain muuttamisesta. Helsinki 2021.
- Kaakkuri-Knuutila, Marja-Liisa. 2000. Retoriikka. Teoksessa *Argumentti ja kritiikki. Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*, toimittanut Marja-Liisa Kaakkuri-Knuutila, 233-272. 3. painos. Helsinki: Gaudeamus.
- Kansanedustajat. 2021. Haettu osoitteesta <https://www.eduskunta.fi/FI/kansanedustajat/Sivut/default.aspx> / Viitattu 31.1.2022.

- Kortelahti, Heidi. 2023. Järjen on nyt mentävä vihdoin susiongelman hoidossa edelle tai muuten hukka meidät perii. Retoriset keinot ja argumentaatio susia käsittelevissä mielipidekirjoituksissa. Pro gradu -tutkielma. Turku: Turun yliopisto.
- Luhtakallio, Eeva ja Risto Alapuro. 2008. Vaalidemokratia, vastademokratia ja politiikan paluu. Teoksessa *Vastademokratia: Poliittikka epäluulon aikakaudella*, toimittanut Pierre Rosanvallon, 7-18. Tampere: Vastapaino
- MmVM 7/2022 vp. Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen ja susivahinkojen estäminen. Helsinki 2022.
- Metsästyslaki 615/1993. Annettu Helsingissä 28.6.1993. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930615>
- MMM. 2005. Suomen susikannan hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki.
- MMM. 2015. Suomen susikannan hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki.
- MMM. 2019. Suomen susikannan hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki.
- MMM. 2021. Suomen susikannan hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki.
- Moilanen, Kirsi. 2022. Susirepresentaation politiikka. Kehysanalyysi susia käsittelevistä lehtiteksteistä paikallislehti Kuhmolaisessa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Mykrä, Sakari, Mari Pohja-Mykrä ja Timo Vuorisalo. 2017. Hunters' attitudes matter: diverging bear and wolf population trajectories in Finland in the late nineteenth century and today. *European Journal of Wildlife Research*, 63, 1-13.
- OM. 2017. Arviomuistio kansalaisaloitteen toiminnasta. Oikeusministeriön julkaisu 45/2017. Oikeusministeriö: Helsinki.
- Palonen, Kari. 1997. *Kootut retoriikat. Esimerkkejä politiikan luennasta.* (e-kirja). Jyväskylän yliopistopaino.
- Palonen, Kari. 2012. *Parlamentarismi retorisenä politiikkana.* Tampere: Vastapaino.
- Perelman, Chaïm. 2007. Retoriikan valtakunta. 2. painos. Tampere: Vastapaino.
- Perelman, Chaïm ja Lucie Olbrechts-Tyteca. 1971. *The New Rhetoric. A treatise on Argumentation.* (*La Nouvelle Rhétorique: Traité de l'Argumentation*, kääntänyt John Wilkinson ja Purcell Weaver). Notre Dame: University of Notre Dame Press.
- Perustuslaki 731/1999 49§. Annettu Helsingissä 11.6.1999. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Pohja-Mykrä, Mari ja Sami Kurki. 2014. Kansallisen suurpetopolitiikan kehittämisarviointi. *Ruralia-Instituutin raportteja*, 114.
- Rannikko, Pertti. 2012. Susien suojelun tragedia: autoetnografinen tutkimus salametsästyksen paikallisesta hyväksyttävyydestä. *Alue ja ympäristö*, 41(2), 70-80.
- Rannikko, Pertti. 2020. Susien salametsästys ja vaikenemisen kulttuuri. *Oikeus* 1/2020, 74-93.

- Rosanvallan, Pierre. 2013. *Demokraattinen oikeutus. Puolueettomuus, refleksiivisyys, läheisyys.* (*La légitimité démocratique. Impartialité, réflexivité, proximité*), kääntänyt Vappu Helmisaari. Tampere: Vastapaino.
- Silvasti, Tiina. 2014. Sisällönanalyysi. Teoksessa *Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen*, toimittanut Massa Ilmo, 33-48. Helsinki: Gaudeamus.
- Sitra. 2023. Kansalaisaloite täytti 10 vuotta – näin kehittäisimme sitä. Saatavilla verkossa osoitteessa <https://www.sitra.fi/artikkelit/kansalaisaloite-taytti-10-vuotta-nain-kehittaisimme-sita/>
- Sivonen, Matias. 2021. Susipoliittiset argumentaatiokoalitiot. Kannanhoitosuunnitelma määrittelykamppailun kohteena. Pro gradu -tutkielma. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.
- Summa, Hilikka. 1996. Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus. Teoksessa *Pelkkää retoriikkaa: tutkimuksen ja politiikan teorian*, toimittanut Kari Palonen ja Hilikka Summa. Tampere: Vastapaino
- Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. (6. uud. laitos.). Tammi.
- Teini, Marika. 2022. Karhun, suden ja ilveksen kannanhoidollisen metsästyksen edellytykset. Pro gradu -tutkielma. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023.
- Vasemmistoliitto 2022. *Uusi eläinpoliittinen ohjelmamme on julkaistu.* 7. lokakuuta 2022. <https://vasemmisto.fi/uusi-elainpoliittinen-ohjelmamme-on-julkaistu/>
- Yle. 2021. "Lieksalaisen miehen epäillänsä metsästäneen susia laittomasti myrkkysyöteillä". *Yle Uutiset*, 22. maaliskuuta 2023. <https://yle.fi/a/3-11850140>
- Yle. 2022. "Suden kannanhoidollinen metsästys tyssäsi lain sanamuotoihin, nyt tilannetta korjataan kansalaisaloitteella." *Yle Uutiset*, 12. lokakuuta 2022. <https://yle.fi/a/74-20001033>
- Yle. 2023a. "Mies ampui suden Ilomantsissa ja haki muutosta tuomioon – toiveena metsästyskiellon lyheneminen." *Yle Uutiset*, 4. heinäkuuta 2023. <https://yle.fi/a/74-20039621>
- Yle. 2023b. "Poliisi tutkii laajaa metsästysrikosvyyhteä Lapinlahdella – yli 20 miestä epäillänsä muun muassa pantasuden ja joutsenten taposta." *Yle Uutiset*, 12. huhtikuuta 2023. <https://yle.fi/a/74-20026710>
- Yle. 2023c. "Suden kannanhoidollisen metsästyksen salliminen on nyt lähellä – Suomen luonnonsuojeluliitto vastustaa ja vetoaa uhanalaisuuteen." *Yle Uutiset*, 29. syyskuuta 2023. <https://yle.fi/a/74-20052607>

LIITTEET

LIITE 1: AINEISTOLÄHTEET

PTK 147/2020/17 vp. Eduskunnan pöytäkirjan asiakohta Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen ja susivahinkojen estäminen. Helsinki 2020. **Koodi: PTK 147/2020.**

PTK 105/2022/6 vp. Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen ja susivahinkojen estäminen. Helsinki 2022. **Koodi: PTK 105/2022.**

PTK 108/2022/9 vp. Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen ja susivahinkojen estäminen. Helsinki 2022. **Koodi: PTK 108/2022.**

